

NEMZETI

MAGAZIN

26/03

2025/26-os évad

XIII/7. szám

ÁPRILISI

MŰSORRAL ÉS

PROGRAM-

AJÁNLÓVAL

13. MITEM

A világszínház a Nemzetiben

MARXTŐKÉJE

Premier – történelmi tetemrehívás

PORTRÉ

Rátóti Zoltán színházi világa

NYITÓKÉP

KISIK ÉS NAGYOK

A Madách Nemzetközi Színházi Találkozó, a MITEM évről évre nem csak a nagy nemzetek teátrumait hívja meg programjába. Így van ez idén is. Francia, szerb, olasz, bolgár, román társulatok mellett olyan előadásokat is láthat a közönség, amelyeket etnikai és nyelvi kisebbségek közösségei hoztak létre. Ilyen produkciókkal érkeznek a Nemzeti Színházba a macedóniai törökök, a kárpátaljai magyarok, a hollandiai frízek, spanyolországi katalánok és az oroszországi tatárok. (MITEM-összeállítás a 22. oldaltól.)

„Karl Marx német filozófus műve, *A tőke* voltaképpen csak ürügy, hogy számot vessünk arról, mi a forrásvidéke a ma sokszor kritikátlanul elfogadott vagy meg nem kérdőjelezhető elveknek, amelyek olyan társadalmi tüneteket hívnak életre, mint az eltörlés kultúrája (cancel culture) vagy a woke” – mondja a Nemzeti Színház új előadásának, a *Marxtőkéje* című produkciónak a rendezője, Vidnyánszky Attila. Az új előadásban a Marxot alakító Rátóti Zoltánnal és az Engels figuráját megidéző Vecsei H. Miklóssal is olvashatnak interjút. (Premier-blokk a 6. oldaltól.)

Ha kíváncsiak, mit gondol a nemrég bemutatott *A mi kis városunk* előadásról Szécsi Noémi és Harmath Artemisz, olvassák a Nézőpontok rovatunk írásait. (20. oldal.) Hogy miért felejtettük el a Nemzeti egykori legendás színészét, a 200 éve született Prielle Kornéliát, megtudhatják Gajdó Tamás írásából. (44. oldal.) Gondolták volna, hogy 1853 tavaszán egy színesbőrű színész szájáról hangzott el a legelső idegen szó a Nemzeti Színházban? (Jókai Mór írása a 46. oldalon.) S hogy mi az, ami nélkül nem működik a társadalom és nem születik színházi előadás? Erről Steinbach József református püspök beszél Az én színházam rovatban. (40. oldal.)

Várjuk Önöket a MITEM előadásaira és a Nemzeti premierjére. Addig is jó olvasást.

A képen: jelenet a tatárföldi Almetjevszkből érkező, Félbeszakadt dallam című előadásból, amely a MITEM programjában látható.

7

Marxtőkéje

„Ebben az előadásban nem teatralizáljuk Marx szövegét, hanem gondolkodásra hívjuk a nézőt: hová vezetett az, amit Marx a 19. században megálmodott. A *Marxtőkéje* szereplői egy bírósági tárgyaláshoz hasonlóan a vádlott, a védő, a tanúk, az ügyész. Mindenki a maga igazát képviseli. . .”
(Vidnyánszky Attila)

13

Premierportré: Rátóti Zoltán

„Most inkább az foglalkoztat, hogy Marx esetében mi történhetett, miért lett a vallásos fiatalember felnőttként istentagadó. Elgondolkodtató ez a pálfordulás. Az viszont már egészen félelmetes, ahogy az egész világot szerette volna megváltoztatni.”

22

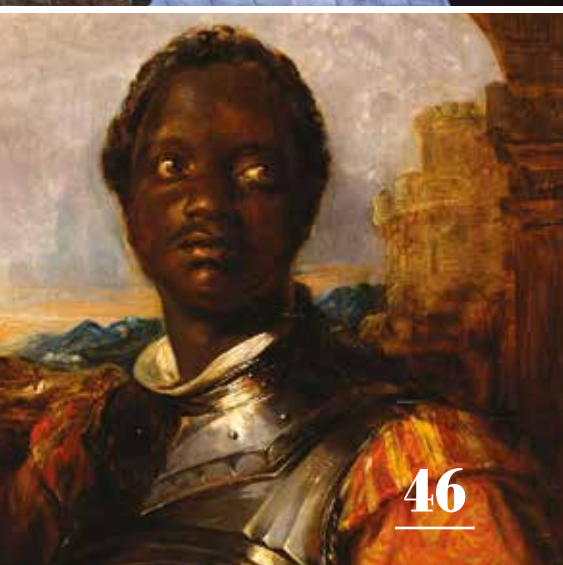
III. Richárd Doorst énekel

„Nagyon fontos, hogy a darab elején a néző – bármilyen furcsán hangzik is ez – megszeresse Richárdot. Ha nem »szereti« meg, leválik róla, érdektelenné válik számára a figura. Az életben is előfordul, hogy bizonyos emberek vonzaskörébe kerülünk, akikről aztán kiderül, hogy. . .” (Albu István)

40

Az én színházam

„Nagy tisztelettel tekintek a színészekre, akik ugyan játszanak, de hatalmas alázatot igényel a munkájuk, hiszen közben odafigyelnek a társaikra, a szerzőre. . . Számomra misztérium a színházi előadás. A társadalomban is ezt kellene megtanulni: egymásra figyelni.”
(Steinbach József)

Címlapon:

Berettyán Nándor

A mi kis városunk című előadásból

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Jegyvásárlás

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.

telefon: +36 1 476-6868

e-mail:

jegypenztar@nemzetisinhaz.hu

Nyitvatartás:

H–V: 10–18 óra, illetve az előadások
kezdetig.

www.nemzetisinhaz.hu/jegyinformacio

PREMIER • MARXTÖKÉJE

6 Ki volt Karl Marx?

7 Tetemrehívás – Vidnyánszky Attila

10 Szabadság, egyenlőség – akkor hol a hiba? – Vecsei H. Miklós

PREMIERPORTRÉ

13 Délelőtt Marx, este István király – Rátóti Zoltán

18 PREMIER GALÉRIA • A MI KIS VÁROSUNK

NÉZŐPONTOK • A MI KIS VÁROSUNK

20 Szécsi Noémi: Drapp kardigán, mulandó élet

20 Harmath Artemisz: Mibe kapaszkodjak?

13. MITEM

22 III. Richárd Doorst énekel – Albu István

26 MITEM-ajánló

29 Nyelvi és etnikai kisebbségek a MITEM-en

30 Fesztiválprogram

ELŐADÁS-AJÁNLÓ

32 Bánk bán | Macskajáték | Fodrásznő | Ők tudják, mi a szerelem |
A helység kalapácsa

ELŐKÉSZÜLETBEN

38 Valaha madarak voltunk

39 Szívem királynője

AZ ÉN SZÍNHÁZAM

40 Egymásra figyelni, nyitni a világra – Steinbach József

SZÍNHÁZTÖRTÉNET

44 „Mint elsőrendű csillag ragyogott” – Prielle Kornélia

JÓKAI 200

46 Jókai Mór: Idegen szó a Nemzeti Színházban – Ira Aldridge

48 PROGRAMAJÁNLÓ

52 HAVI MŰSOR

54 FOLYÓIRAT – SZCENÁRIUM

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

A Körhinta és az Egri csillagok című előadások
támogatója
a Nemzeti Kulturális Alap.

Nemzeti
Kulturális
Alap

Gördeszkások Karl Marx szobránál a kelet-németországi Chemnitzben, amely város 1953 és 1990 között a Karl-Marx-Stadt nevet viselte. A Lev Kerbel szovjet szobrász által készített, 7,1 m magas, 40 tonnás mellszobrot 1971-ben avatták fel. A szobor mögötti falon négy nyelven olvasható: Világ proletárjai egyesüljete! A német újraegyesítés után vita tárgya volt a lebontása, de végül megtartották, és ma a város kulturális és turisztikai központja. | fotó: www.chemnitz.

KARL MARX (1818, Trier – 1883, London)

Német filozófus, közgazdász, társadalomelméleti gondolkodó és politikai publicista, akinek munkássága alapvetően befolyásolta a modern társadalomelméletet és a munkásmozgalmak gondolkodását. Tanainak, eszméinek az utókor által kialakított rendszerét nevezik marxizmusnak.

A poroszországi Trierben született jómódú, kikeresztelkedett, asszimilálódott zsidó családban. A bonni és a berlini egyetemen jogot és filozófiát tanult. Újságíróként kezdte pályáját. 1843-ban Párizsba költözött. Itt ismerkedett meg a tehetős családból származó Friedrich Engelsszel, aki később Marx anyagi támogatója lett. Közösén írták az 1848-ban Londonban megjelent *Kommunista kiáltvány* című röpiratot, amely a kommunista mozgalom egyik alapidokumentuma. Zárómondata – Világ proletárjai, egyesüljete! – a munkásmozgalom jelszava lett. 1849-ben kiutasították Poroszországból, végleg Londonban telepedett le, írással foglalkozott, és részt vett a nemzetközi munkásmozgalom szervezeteinek kialakításában.

Három kötetesre tervezett fő művének első kötete, *A tőke – A politikai gazdaságtan bírálata* 1867-ben jelent meg. A másik két részt Marx a haláláig írta ugyan, de töredékesek maradtak, azokat Engels rendezte sajtó alá. Marx *A tőké*ben a kapitalista gazdasági rendszer működését, a tőkefelhalmozás és a munkásosztály kizsákmányolásának mechanizmusait elemezte. Elmélete, a történelmi materializmus szerint a társadalmak fejlődését alapvetően a gazdasági viszonyok és az osztályharc határozzák meg.

„**A német filozófus műve voltaképpen csak ürügy, hogy számot vessünk arról, mi a forrásvidéke a ma sokszor kritikátlanul elfogadott vagy meg nem kérdőjelezhető elveknek, amelyek olyan társadalmi tüneteket hívnak életre, mint az eltörlés kultúrája (cancel culture) vagy a woke. Ebben az előadásban tehát nem teatralizáljuk Marx szövegét, hanem különböző kortársi és mai szövegek segítségével gondolkodásra hívjuk a nézőt: hová vezetett mindaz, amit Marx a 19. században megálmodott.**

Tetemrehívás

Vidnyánszky Attila rendező

„Már az ungvári egyetemen felkeltette az érdeklődésemet, és azóta sem hagy nyugodni: hogyan hathat a mai napig ekkora erővel ennyi drámai, sokszor gyűlölködő szöveg?” – teszi fel a kérdést a Marxtőkéje című előadás rendezője. Vidnyánszky Attilát az előadás ellen induló petícióról, a különleges próbafolyamatról és a neomarxisták célközönségéről is kérdeztük.

A Marxtőkéje című előadást megelőzi a híre, még petíciózás is indult, hogy megakadályozzák...

– Ami elég ironikus, ha figyelembe vesszük, hogy még el sem kezdődtek a próbák, amikor sokan – köztük a Kommunizmuskutató Intézet vezetője – is tudni vélték, hogy meggyőződéses híveként propagálom a marxista ideológiát. De nemcsak jobbról, balról is kapom a magamét, hiszen *A tőke* a baloldal *Bibliája*. Kutatni szabad, tanulmányokat publikálni róla szintén, de színházi eszközökkel megvizsgálni nem? Milyen érvelési pozíció ez? Nehezen tartható, ha valaki komolyan veszi magát. De ezeken a reakciókon is látszik, hogy Marx személye máig meghatározó. Színházigazgatóként kifejezetten örömteli látni, hogy a sok félreértés és kisszerű intrika mellett ilyen izgalmat vált ki egy közelgő színházi premier.

Az utóbbi évadokban rendre felbukkan egy cím, ami nem klasszikus színpadi adaptációt, egy régi vagy kortárs dráma feldolgozását vetíti előre. Ilyen volt Józsa Péter Pál *Agón* című víziójának színre vitele, vagy a *Liberalizmus diszkrét bájaként* beharangozott, majd elmaradt premier. Mintha ebbe a sorba illene a *Marxtőkéje*...

– A Nemzeti Színház elsősorban repertoárszínház, amely túlnyomóan a drámairodalom klasszikus műveit játssza. A kanonizált külföldi címek mellett ügyelünk rá, hogy a magyar szerzők legfontosabb darbjai is műsoron legyenek nálunk. Nemzeti triászunkból most Madách Imre *Az ember tragédiája* éppen nem látható nálunk, de már ki van tűzve a felújító próba időpontja, tehát három klasszikusunkat – a *Tragédia* mellett a *Csongor és Tündét*, valamint a *Bánk bánt* – újra egyidőben is ját-

szani fogjuk. A klasszikusokat már csak azért is gondoljuk újra időről időre, mert ezek is a jelenről szólnak. De az alapvetően repertoárszínházi működésünk mellett valóban foglalkozunk olyan témákkal, amelyek a körülöttünk lévő világra, vibráló valóságunkra reflektálnak – gyakran akár szokatlan eszközökkel.

Miért éppen Marxtökéje?

– A német filozófus műve voltaképpen csak ürügy, hogy számot vessünk arról, mi a forrásvidéke a ma sokszor kritikátlanul elfogadott vagy meg nem kérdőjelezhető elveknek, amelyek olyan társadalmi tüneteket hívnak életre, mint az eltörlés kultúrája (cancel culture) vagy a woke. Ebben az előadásban tehát nem teatralizáljuk Marx szövegét, hanem különböző kortársi és mai szövegek segítségével gondolkodásra hívjuk a nézőt: hová vezetett mindaz, amit Marx a 19. században megálmodott. Ez a rendezési technika számomra már megszokott, a színészeket is bevonom a próbafolyamat során a közös gondolkodásba. Még Debrecenben csináltam hasonlót a *Halotti pompa* vagy a *Mesés férfiak szárnyakkal* című előadások próbái során.

És hogyan reagálnak a színészek?

– A kezdeti rácsodálkozást kezdte felváltani a döbbenet és a rákérdezés. Arról is szól ez a folyamat, hogy látszólag köztisztelőben álló, gyakran hivatkozott filozófusok életművét sokszor azért fogadjuk el, mert „így illik”, „így bevett”. Az is tanulságos, hogy a Marx által hangsúlyozott kritikai gondolkodást éppen az ő életművére nem tekintik érvényesnek. Vagyis a neomarxizmus érinthetetlen dogmákra épül. Komoly felkészülést, fáradságot követel meg, hogy ezekre a dogmákra mégiscsak bátran rákérdezzünk.

Ha nem kizárólag A tőke feldolgozása az előadás, milyen más szövegeket emelnek be?

– Karl Marx és Friedrich Engels művei, levelezései mellett felhasználunk Lenintől, Sztálintól vett szövegeket, valamint újmarxista idézeteket. De átmentünk bizonyos részeket Józsa Péter Pál már említett *Agón* című művéből is, felidézve annak évezredek összefogó, az emberiségtörténet összefüggésrendszerét felmutató víziójának a hangulatát is.

Mióta és miért foglalkoztatja Marx és követőinek a munkássága?

– Már az ungvári egyetemen felkeltette az érdeklődésemet, és azóta sem hagy nyugodni: hogyan hathat a mai napig ekkora erővel ennyi drámai, sokszor gyűlölködő szöveg? Iszonytató mondatokat olvashatunk a vallásról, a hívó emberről, a családról, a nemzetről: mindenről, ami számomra szent. Rémisztő, ahogy megnyilvánul a nemzetekkel kapcsolatban, a szlávokkal, de a saját népével kapcsolatban is. Sztálinok, Leninek, Mao Ce-tungok, Kim Ir Szenek nőttek ki az eszméiből, óvatos számítások szerint is mintegy százmillió ember halála köthető ehhez az ideológiához. Mégis sokan akadnak, akik mindenféle kifogásokkal, de kitanaknak a nézetei mellett. Hogyan lehet ez?

Egy színpadi előadás mégiscsak dráma: szereplőkkel, akiknek megvan a maguk igazsága. Milyen helyzetben jelennek meg ezek a szövegek?

– Karl Marx személyes életének szereplői is meglevenednek majd az előadásban, mert drámai erejű és nagyon tanulságos az az emberi viszonyrendszer, amely megszülte ezt az életművet. A *Marxtökéje* egy tetemrehívást mutat be, amelynek szereplői egy bírósági tárgyaláshoz hasonlóan a vádlott, a védő,

a tanúk, az ügyész. Mindenki a maga igazát képviseli – hitelesen, amennyire csak lehet. De ez egy különleges tárgyalás, hiszen azzal a szándékkal emeljük be *János evangéliumának* részleteit, hogy ebből a szemszögből nézhessünk rá erre a szellemi hagyományra. A máig tartó, szélsőséges vitáink is mutatják, hogy mi, emberek nem tudunk egyezségre jutni. Nagy a tétje tehát ennek az előadásnak, hiszen a filozófiai szövegek mögött egy döbbenetes világkép rajzolódik ki, ami minden számomra fontos értéket – hagyományt, családot, nemzetet – támad. Ami talán a legfájóbb nekem, az Marx vallásellenessége, hiszen ő saját szavai szerint Istent akar bosszút állni. Mára ez az istenhívő, de a Teremtőt támadó gondolatból a szellemi utódok az ateizmusig jutottak. Ennyit a fejlődésről, mai nevén progresszióról... Marx még más keretek között gondolkozott: hiába a családellenes kiállása, csak feleségül vette nemesi származású jegyesét, öregkorára pedig az egyházi tanács tagja lett. A követői már nem csupán ellentmondásos, hanem istentagadó utat jártak be: Lenin kamaszként levette a keresztet a nyakából, Sztálint papnak szánták, mégis a legrettegettebb keresztényüldözőkké váltak.

Miért szerepel ennyi fiatal színész az előadásban?

– Mert egy ideje ők lettek a neomarxisták célcsoportja. Már Marxot is figyelmeztették rá a kortársai, hogy az általa elképzelt munkásosztály 1860-ban már nem is létezik. A 19. század végén is volt természetesen számtalan igazságtalanság a munkásokkal, dolgozókkal szemben, de a „csak a láncainkat veszíthetjük” munkásosztály ekkorra már vagy teljesen megszűnt, vagy összezsugorodott. A Marx által leírt „osztály” a kapitalizmus előtti állapotokból indult ki, amelynek valóban része volt a gyermek- és kényszermunka is. Óvatosan kérdőzöm, vajon mennyire vannak jelen a mai neomarxisták olyan országokban, ahol ezek a jelenségek még léteznek? Egyáltalán milyen ideológiákra hivatkoznak az érintett államok? Csak nem a kommunizmusra? Manapság a nyugati világban egy gyári munkás jövedelemmel rendelkezik, és kilátással. Van vesztenivalója. Ez nem azt jelenti, hogy ne lehetne javítani a munkakörülményeken, vagy a béreken, hanem azt, hogy illúzió az a kiindulópont, hogy létezik társadalmi réteg, amelyik forradalomra vár, mert csak a láncait veszítheti. Ez a leírás sokkal inkább illik a fiatalságra, amely képes minden megkérdőjelezésére. Ezzel természetesen nincs is gond, ez életkori sajátosság. Az elhúzódó kamaszkor jellemzői: kalandra vágynak, dacos és elégedetlen, lázad a szülei ellen. A baj abból van manapság, hogy ők könnyen manipulálhatók, s ebből az el nem kötelezett, lázadó mentalitásból bizonyos politikai erők hasznot húznak.

LUKÁCSY GYÖRGY

Marx, Engels és az irányt mutató Lenin – Rátóti Zoltán, Vecsei H. Miklós és Rácz József

Karl Marx műve alapján

Marxtőkéje

Tetemrehívás 2 részben, valóságrajz, amiben nem minden az, aminek látszik

Marx – RÁTÓTI ZOLTÁN | Jenny Marx – VARGA KLÁRI m. v. | Engels – VECSEI H. MIKLÓS | Lenin – RÁCS JÓZSEF | Sztálin – FEHÉR LÁSZLÓ | Apa – KRISTÁN ATTILA | Nagytőkés – BODROGI GYULA / VENCZEL VALENTIN m. v. | Kistőkés – BOGNÁR BENCE | Ügyész, Szpíker – BORDÁS ROLAND | Ügyvéd – HERCZEG PÉTER | Rákosi – KÖLESÉRI SÁNDOR m. v. | Kistőkés, Lenin-fiú, Influenzser, Fiatal értelmiségi – JUHÁSZ PÉTER | Diákok: Lujza, Milán, Patrik – BATTAI LILI LUJZA, FICSÓR MILÁN e. h., HOLLÓ PATRIK e. h. | Dzsenni – TABAJDI ANNA e. h. | Proletár – KRAUTER DÁVID | Lumpenproletár – JAKAB K. TAMÁS | Az acélt megedző Pével – WINKLER TAMÁS ÁBEL | Fúvós zenekar – KOVÁCS ZALÁN LÁSZLÓ m. v. | Leány – SCHNEIDER BODZA | Fiú – KOVÁCS ZALÁN SÁNDOR

Jelmez: Berzsenyi Krisztina // Szenikusz: Tóth Kázmér // Irodalmi munkatárs: Galambos Péter // Dramaturg: Szabó Réka // Zenei munkatárs: Gulyás-Szabó Gábor // Ügyelő: Ködmen Krisztián, Lencsés István // Súlygó: Strack Orsolya // Rendezőasszisztens: Trimmel Sándor Ákos

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

PREMIER: március 27.

További előadások:

március 28. – 19 óra | április 18. – 15 óra | április 29. – 19 óra
Nagyszínpad

Szabadság, egyenlőség – akkor hol a hiba?

Vecsei H. Miklós – Engels

Engels a legidősebb gyerek egy kilencgyerekes, keresztény konzervatív családban, majd Marxszal a közös eszme érdekében lemondanak Istenről, forradalmat szerveznek... Hogyan lehetséges ez? – teszi fel a kérdést a Marxtőkéje című előadásban a Marx barátját és harcostársát, Friedrich Engelst alakító Vecsei H. Miklós, akit a különösen szenvedélyes próbafolyamatról is kérdeztünk.

Amikor megtudta, hogy Engels szerepét alakítja majd egy Marxról és a marxista szellemi hagyatékról szóló előadásban, nem érezte, hogy darázsfészekbe nyúlnak?

– Sokszor és sokféleképpen taglaltuk a második világháború óta eltelt időt. Tulajdonképpen az azóta felhalmozott traumák és rendezetlenségek alakítják a mai napig nemcsak a társadalmat, a megosztottságot, hanem a személyes és családi kapcsolatokat is. Szerintem nagyon fontos szemlélődés tárgya, hogy hogyan lehetséges, hogy egy eszme, amit huszoneves fiatalok alapítottak meg – gondolok itt Marxra és Engelsre – a *mindenki egyenlő*, tulajdonképpen krisztusi elvén, végül hogyan tudott kétszázmillió halálos áldozatot követelni, és miért lehet releváns mégis az újmarxista tanok elterjedése a világunkban újra.

Egy színésznek nyilván meg kell értenie, közel kell férkőznie az általa játszott személyhez. A próbafolyamat jelen szakaszában milyen igazságot talál Engels szerepében?

– Engels a legidősebb gyerek egy kilencgyerekes, keresztény konzervatív családban, jómódban élnek. Jó tanuló, sportol, verset ír, zenél és komponál, ógörög irodalmat, majd Hegelt olvas, rumozik, szivarozik, sörözik a barátaival, húsz nyelven olvas, feltalál egy keveréknyelvet, kamaszkorában gatyára vetkőzik és nappal egy lámpással a kezében kiabál az utcán, hogy „embert keresek”, erős szociális érzékenységgel egész életében rengeteget adakozik, mai pénzben átszámítva milliárdokat költ csak Marxra, a munkásosztály életkörülményeibe belehelyezkedve megírják a *Kommunista kiáltványt*, a közös eszme érdekében lemondanak Istenről, forradalmat szerveznek... majd egy szinte

megfejtethetetlen fordulat folyamán szinte sátáni mondatok és gondolatok szállják meg őket, nem átalják arra sarkallni a tömegeket, hogy terror és erőszak legyen az eszközük. És most csak nagyon felületesen soroltam fel pár dolgot az életéből, életükből, de talán ebből is látszik, hogy shakespeare-i karakterekről van szó, és tulajdonképpen hálás vagyok, hogy megadtott egyszer az életemben, hogy velük foglalkozzam. Nemcsak a történelmi átlátás miatt, hanem húsba vágóan emlékeztetnek az akkori döntéshelyzetek a mai geopolitikai szituációkra.

Amikor Friedrich Engels szerepét építette, inkább filozófust, politikai aktivistát vagy barátot látott benne?

– Vidnyánszky Attila költői színházától talán már megszokott módon nem feltétlenül koherens szerepíveket kell itt várni, inkább felvillanásokat. Miközben ő próbálja felfesteni ezt a gigantikus anyagot Szabó Réka dramaturggal közösen, figyel arra is, hogy mindenkinek hagyjon kidolgozható részeket. Ezért tulajdonképpen tőlem függ sok esetben, hogy mennyit tudok megmutatni Engels helyzetéből és viszonyaiból. Ehhez rengeteget olvasok és minél több könyvet szerzek be antikváriumokból a munkához, annál szürreálisabb, hogy milyen nagyívű életekkel és elmékkel van dolgunk. Ki hitte volna, hogy Engels szívélyesen levelezett Szemere Bertalannal vagy éppen Frankel Leóval, vagy hogy Marx Kossuthról is elmarasztaló cikket írt a Times magazinba...

Engels gyakran Marx árnyékában jelenik meg a történelemben. Színészként hogyan lehet megmutatni az ő önálló személyiségét és gondolkodását?

– Mindketten szenvedélyesen hittek a forradalomban és az általa megvalósuló új világban. Szinte feldolgozhatatlan meny-

nyiségű életművet hagytak hátra mind a ketten, mindezt úgy, hogy szinte minden alkalommal kiegészítették egymás írásait. Engels felnézett Marxra, és élete végéig az ő pénzéből élt a Marx család. Úgy gondolom, hogy Engels valamennyivel később tért rá a marxi szélsőségek és agresszió útjára, de onnantól viszont mindent megtett, hogy szolgálja őt, az eszmét, és a teret adjon még kidolgozandó gondolatoknak. Ha klasszikus színházi formáról beszélünk, lehetne ő Hamlet Horatiója, de mint említettem, jóval kakofónább és kevésbé klasszikus ívekben gondolkodó színházi nyelvet álmódott meg az alkotócsapat. Remélem, hogy ez a forma visszaadja majd a forradalom szinte lavinaszerű elterjedését és működési mechanizmusát.

Engels egyszerre volt gyáros fia és a kapitalizmus kritikus teoretikusa. Hogyan jelenik meg ez a belső ellentmondás az alakításában?

– Két hét van még a premierig, zavarban vagyok, hogy az alakításról kérdez. Talán csak nem szeretem ezt a szót. Nem hiszem, hogy alakítottam volna bármikor bármit. Megélni szeretek és helyzetbe kerülni. De valóban, feltették az életüket arra, hogy felszabaduljon a proletariátus, ugyanakkor ő maga nem tudta elengedni a burzsoá életkörülményeket. Ez természetesen végigvonul a darabon.

Az ön olvasatában Engels inkább ironikus megfigyelő vagy szenvedélyes forradalmár?

– Abszolút szenvedélyes szereplő. Ha elolvassa az ember a négyezer levélből álló levelezésüket, nem is tud mást gondolni. Itt inkább az a fő kérdés, hogy ha az ember az egyenlőség nevében letaszítja Istent és a művészetet a kultúrából és a kapcsolatainkból, helyébe pusztán a *szabadság és egyenlőség* jelszavát téve, akkor annak mi a következménye. Alkalmass-e erre az ember? És mivel többször és újra látjuk, hogy nem... akkor hol a hiba? Elméletben akár működhetne is. A próbafolyamat elején két hétig csak beszélgettünk, sőt veszekedtünk. Nem túlzok, ha azt állítom, hogy mindenki kicsit marxistaként kezdte meg a közös gondolkozást, hiszen a tanok felületes ismerete nagyon csábító és emberarcú. Hosszú napok teltek el annak a vizsgálatával, hogy mik a közös pontok a kereszténységgel. És nem telt el tíz év, amíg Marx kimondva is a sátán és terror felé fordul. Mi ez a csavar? Hogyan lehetséges ez? Szinte mágikus rejtély, amire én még nem találtam meg a pontos, egzakt választ, de nagy szenvedéllyel keresem, és csak ismételni tudom magamat: hálás vagyok, hogy ezzel foglalkozhatunk, remélem megértik majd ezt a kérdéskört a nézők, és komplexebb ismeretanyaggal szemlélik majd a kultúra alakulását, a belső szakralitásuk világi helyét, valamint a mindennapi hírekből ömlő geopolitikai folyamatokat és játszmákat.

LUKÁCSY GYÖRGY

| a premier-összeállítás fotóit készítette: Eöri Szabó Zsolt

PREMIERPORTRÉ • RÁTÓTI ZOLTÁN

Söptei Andreával az István király című darabban | fotó: Ilovsky Béla

„Mintha egy teret és időt átfogó hatalmas látomás részesei lennénk. Az előadás felmutatja az előzményeket, kiolvasható ebből az eszme születése, továbbélése, de hatása és félremagyarázása kapcsán is felvillant nagyon sok jellegzetes képet ez a mindent átfogó »tetemrehívás«.

Délelőtt Marx, este István király

Rátóti Zoltán az ismert vagy félreismert hősökről, a tudós és a szent drámájáról és az új dalokról

A Nemzeti Színház új bemutatója, a Marxtőkéje – így, egyben! – kapcsán a Marx szerepét alakító Rátóti Zoltánnal a próbaidőszak alatt találkoztunk. Ilyenkor még minden változhat, a próbák során alakul, formálódik a színpadon megjelenő Karl Marx alakja is. Viszont az előadás alcíme – „Tetemrehívás 2 részben, valóságrajz, amiben nem minden az, aminek látszik” – azt sejteti, ne számítsunk hagyományos történelmi drámára. A beszélgetés elején az a kérdés, hogy ismertük-e vagy félreismertük Marxot, csak azért vetődik fel, hogy mindjárt el is vessük.

– Hogy ismerjük-e vagy félreismerjük Marxot?! Ezt a kérdést nyilván nem tudnám megválaszolni. Nincs is értelme a készülő bemutatónk kapcsán erről beszélni. Ez az előadás nem egy életrajzi dráma. Senki ne számítson kronologikusan felépített múltidézésre. Bízunk csak a nézőkre, ki mit gondol Marxról, én ezt most nem fogom, nem tudom és nem is akarom befolyásolni.

Nem riadt meg ettől a szereptől, amiről mindjárt a politika is eszünkbe juthat?

– Az a néző „baja”, ha mindjárt mindenről a politika jut az eszébe. Nem szeretem, ha egy színházi előadás aktuális poli-

tikai üzeneteket fogalmaz meg. Bármelyik színpadi játékban lehetnek utalások a jelenre, vagy az is előfordul, hogy ezt csak a néző látja bele, mert választ talál benne az éppen őt foglalkoztató kérdésekre.

Itt, a Nemzeti Színházban is több valóban élt, ismert történelmi személy szerepében láthattuk már. Gondolok például Morus Tamásra vagy István királyra. Róluk kevesebb arckép maradt fenn, mint Marxról, külső megjelenésük alapján mondhatjuk, ők kevésbé ismertek, viszont a megítélésük ma már egyértelműbb. Ők az elfogadottabb hősök. Most pedig lesznek majd a nézőtérén olyanok, akik azonnal felismerik

A Mester és Margarita

Marxot, esetleg elismerik, mások viszont nem. Ez is megnehezítheti a színészi feladatot.

– Az idősebbek többsége ismerheti Marx életrajzát, mások talán most figyelnek fel rá. Az 1989-90-es évekig még utcák, terek viselték a nevét. A nézők között természetesen lehetnek olyanok, akik rajongtak érte, elhitték, a maguk módján hirdették is tanait. Természetesen voltak és ma is vannak, akik nem értenek egyet azzal, amit Marx képviselt. A történészek, a tudomány emberei rengeteg könyvet, tanulmányt írtak már a marxizmusról, *A tőke* tanulmányaiban megfogalmazott gazdaságtudományi, politikai elképzelésekről. Színészként nekem nem a tudománnyal kell foglalkoznom. Számomra elsősorban a szerep, a szöveggönyv, a rendező mutatja az irányt és indítja el a fantáziámat. Vidnyánszky Attila egy különleges szöveget terített elénk, amikor először beszélt nekünk erről az előadásról. Mintha egy teret és időt átfogó hatalmas látomás részesei lennénk. Az előadás felmutatja az előzményeket, kiolvasható ebből az eszme születése, továbbélése, de hatása és félremagyarázása kapcsán is felillant nagyon sok jellegzetes képet ez a mindent átfogó „tetemrehívás”.

Ezelőtt a szerep előtt mikor „találkozt” először Marxszal? Nyilván volt úttörő, gondolom, KISZ-tag is, a főiskolán pedig kötelező volt a pégé, meg a tudszoc. Hogy vizsgázott ezekből a marxista tantárgyakból?

– Erre a kérdésre sem tudok válaszolni... De talán úttörőkoromban az őrsi gyűléseken még nem kerülhetett szóba Marx. A középiskolában már volt az órarendünkben világnézetünk alapjai. Azt a tantárgyat az orosz tanár tanította nekünk. Úgy emlékszem, keményen nyomta a marxista tanokat. Persze akkor ez nem nagyon érdekelt minket. Viszont azon kevesek közé tartoztam, aki az orosz – mint nyelvet – szerettem, szívesen tanultam. Számunkra a főiskolán nem volt jelentősége sem a politikai gazdaságtan, sem a tudományos szocializmus című tantárgyaknak. Mi a színművészetin leginkább csak a szakmával foglalkoztunk. A színészi pályára készültünk. Nem volt téma a marxizmus.

De most a Marx-szerepre készülve biztos a kezébe került *A tőke*. Talán el is olvasta?

– Volt már a kezemben *A tőke*, de nem olvastam. A szerepre készülve pedig nem látom értelmét ilyen nehéz, bonyolult gazdaságtudományi elemzéssel foglalkozni. Egyébként sem szoktam a próbák előtt elkezdni az adott drámáról írt szakirodalmat tanulmányozni, vagy a szerző összes műveit elolvasni. Előbb látnom kell a szöveggönyvet, meg kell ismernem a rendező szándékát, nekem csak utána kezdődhet a felkészülés.

Eddigi szerepeit áttekintve volt már misszionárius, szerzetes, boldoggá avatott pap, vértanú, szent, és maga Péter apostol.

RÁTÓTI ZOLTÁN

Kossuth- és Jászai Mari-díjas szín-
művész, Érdemes és Kiváló Művész,
a Magyar Művészeti Akadémia tagja.

Cegléden született 1960-ban. Pályáját
a József Attila Színházban kezdte.
Játszott Kaposváron, a Budapesti
Kamaraszínházban, Szolnokon, és
volt szabadúszó. 2002 és 2011 között,

majd 2016-tól újra a Nemzeti Színház társulatának tagja.
Közben igazgatóként vezette a kaposvári Csiky Gergely
Színházat. Dalszerző és előadó: a *Csodalépés* és a *Köztünk
marad* című szólólemeze után jelenik meg a harmadik:
Milyen igaz.

2006 és 2011 között az őrségi kistelepülés, Magyarföld
polgármestere volt, ahol templomot épített, fesztí-
vált szervez. A Színház- és Filmművészeti Egyetemet
fenntartó kuratórium tagja, 2022 és 2023 között az
egyetem rektora, jelenleg is osztályvezető tanár. Az
MMA alelnöke.

A Nemzeti Színház 2025/2026-os évadjában a *Marxtöke*-
je mellett az *Olasz szalmakalap*, az *István király*, *A Mester
és Margarita*, a *Tizenhárom almafa*, az *Egri Csillagok* és
a *Csíkomyói passió* előadásokban látható. Az *Ők tudják,
mi a szerelem* című előadást rendezőként jegyzi.

**Ehhez képest most Marx igazát kellene keresnie, aki azt
hirdette: „a vallás a nép ópiuma”. A töke arról is szól, hogy
szerinte meg kell szüntetni a nép illuzórikus boldogságát.
Mit lehet az ilyen kettősséggel kezdeni, ha délelőtt a próbán
Marx, este az előadáson pedig István király?**

– Ha ez a munkarend, akkor délelőtt Marxot kell próbálni,
este István királyt kell eljátszani... Engem most inkább az fog-
lalkoztat, hogy Marx esetében mi történhetett, miért lett a val-
lások fiatalember felnőttként istentagadó. Elgondolkodtató
ez a párfordulás. Az viszont már egészen félelmetes, ahogy az
egész világot szerette volna megváltoztatni. Olyan ez, mintha
azt képzelte volna magáról, hogy Istennél nagyobb hatalom
és erő birtokosa, azt hitte, megvalósíthatja ördögi tervét. Az
egész világot szerette volna istentagadóvá tenni. Azt hirdette,
az illuzórikus boldogságot jelentő vallás megszüntetése is kell
ahhoz, hogy el lehessen érni a valóságos boldogságot.

**A boldogság kapcsán most beszélhetnénk a színház játékon-
y hatásáról is! Az elektronikus könyvtárban megnéztem, de
A töke szövegében még csak a színház szó sem szerepel.**

– Színészként én hiszek abban, hogy az igazi színháznak
van jobbitó hatása. Nem azt mondom, hogy egy-egy jó előadás
után hirtelenjében csoda történik, azonnal szebbé, jobbá válik

a világ. De alkalmat ad arra, hogy elgondolkodjunk a világról,
magunkról, a saját döntéseinkről, vagy csak megpihenjünk egy
kicsit. Ha *A töke* szövegében nem is szerepel a színház szó, azért
az életrajzából tudjuk, hogy fiatalabb korában írt verseket,
fennmaradt tőle valami félig kész regény, és a drámaírással is
megpróbálkozott. Hogy pontosan miért adta fel a szépirodal-
mat, erre a kérdésre talán csak az életrajzában kutatói tudnának
válaszolni.

**A töke előszavát azzal fejezte be Marx, hogy maga is vallja
Dante, a „nagy firenzei jeligéjét”: „Segui il luo corso, e lascia
dir le gentili!”, magyarul: „Menj utadon, s ne bánd, hogy mit
beszélnek!” Ez a mondat alkalmat adott két kérdésre is. Kezd-
jük a végén! Mennyire foglalkoztatja, hogy egy-egy előadás
kapcsán mit beszélnek, mit mondanak a kritikusok?**

– Semennyire... Pályakezdőként, fiatalabb koromban még
érdekel, mit írnak a munkánkról, jobban odafigyeltem, hogy
mások mit mondanak rólam. Ma már nem foglalkozom ez-
zel. Persze ha lenne igazán jó, szakmai szempontból igényesen
megírt kritika, azt talán szívesen olvasnám. Szerencsére vannak
barátok, kollégák, akiknek adok a véleményére, de alapvetően
hiábavaló okoskodásnak tartom a „sok dumát”.

**„Menj utadon...” Ha most nem kellene próbálnia, merre
menne tovább ezen az úton?**

– Egy nagy váltással most például Assisi felé venném az
irányt, hogy megnézzem Szent Ferenc ereklyéjét. Halálának
800. évfordulója alkalmából jubileumi évet hirdetett a pápa.
Ennek köszönhető, hogy ha jól emlékszem, februárban a fe-
rences szerzetesek átvitték a kriptából a bazilika altemplomába
a szent üvegkoporsóját. Ott egy hónapig a nagyközönség is lát-
hatja Szent Ferenc földi maradványait. Erről most lemaradok,
de mostanában újra Hermann Hesse róla szóló könyvét la-
pozzatom. Korábban ebből már olvastam fel részleteket a ma-
gyarföldi Fatemplom Fesztiválon, és a jubileumi év alkalmából
a könyv alapján szeretnék összeállítani egy estet. (*A színész az
őrségi település polgármestere volt 2006 és 2011 között, és a templom
építését kezdeményezte – a szerk.*)

**Szokott csak úgy, a maga öröme, a szakmai munkától füg-
getlenül olvasni? Mi volt a legutóbbi könyvélménye?**

– Jon Fosse *A bit misztériuma* című könyvét olvastam leg-
utóbb. Persze ez sem teljesen független a szakmai munkámtól.
Természetesen érdekel mindaz, amit a hitről ír a szerző, de őt
is a színháznak köszönhetően ismertem meg. Személyesen
akkor találkoztam vele, amikor 1997-ben az első bemutatója
volt Magyarországon. Akkor még senki sem gondolta, hogy
Nobel-díjas lesz. *A gyermek* című drámáját mutattuk be a Bu-

Herczegh Péterrel az Olasz szalmakalapban

dapesti Kamaraszínház társulatának tagjaival, és abban én is játszhattam. Azóta figyelem a norvég szerző pályafutását, olvasom a könyveit. Ez a legutóbbi, *A hit misztériuma* a magam vallásossága miatt is fontos olvasmány volt. A könyv egy beszélgetésen alapul, de kisebb esszék sorával válaszol a szerző a hittel, vallással, Istennel, a katolikus egyházzal kapcsolatban felvetődő kérdésekre. Szó esik benne irodalomról, művészetről és persze Fosse vallásosságáról is.

A hitét megerősíthette az is, hogy a tavalyi jubileumi szentévben járt a Vatikánban...

– A Magyar Művészeti Akadémia szervezésében több művészeti rendezvényünk is volt a tavalyi szentévben Rómában. Az MMA alelnökeként én nyithattam meg az *Ég és Föld a színpadon* – *Jezsuita díszlevelvek* című tárlatot.

A Katolikus Rádióban beszélt arról, hogy részt vett a római magyar közösség miséjén a Szent István-körtemplomban. Ennek kapcsán említett egy filmtervet is. Mikor láthatjuk?

– Az a megtiszteltetés ért, hogy ott lehettem ezen a szentmisén, és én olvashattam fel a *Példabeszédek könyvéből*. Ennek köszönhetem, hogy megismerhettem Szentmártoni Mihály jezsuita atyát. Igazi karizmatikus személyiség, akiből erőt meríthetünk. A teológiai tanulmányok mellett pszichológiát is hallgatott, klinikai pszichológiából doktorált, egyetemi oktató lett, ma már a római Gregoriana Pápai Egyetem nyugal-

mazott professzora, de természetesen ellátja a papi feladatokat is. Nagyon nagy hatással volt rám az atya tudása, bölcsessége, elhivatottsága. Sokfelé szolgált a világban, de Magyarországon nem. Már Rómában megfogalmazódott bennem, hogy be kellene mutatnunk itthon is az atyát. Amikor Turi Attilának, az MMA elnökének beszéltem erről a találkozásról és a lehetséges filmről, ő tréfásan megjegyezte, hogy így legalább a szentévben nemcsak mi viszünk ajándékokat Rómába, de hozunk is onnan valami szépet. Buglya Sándor Balázs Béla-díjas rendező, operatőr, aki szintén az MMA tagja, örömmel vállalkozott a Szentmártoni atyát bemutató dokumentumfilm elkészítésére. Úgy tudom, a felvételeken már túl vannak, a vágásnál tartanak. Még nem tudom, mikor mutatják be a filmet.

Térjünk még vissza a saját útjára! Mi lesz a következő színházi feladata?

– Miközben színészként itt a Nemzetiben Marx szerepére készülök, rendezőként is van egy komoly feladatom. A Pesti Vigadóban, a Sinkovits Imre Kamaraszínpadon mutatjuk majd be a Szilárd Leóról szóló drámát, Vajda Katalin *Láncreakció* című alkotását.

Az a premier is a Magyar Művészeti Akadémia rendezvénye lesz?

– Az MMA csatlakozott a magyar tudomány éve kapcsán meghirdetett programhoz. A Magyar Tudományos Aka-

Tizenhárom almafa

Csíksomlyói passió

démia alapításának 200. évfordulója alkalmából az MTA és a Nemzeti Színház közösen kezdeményezte, hogy születessenek új magyar drámák a magyar tudósokról. Olyan alkotások, amelyek megmutatják a kiválasztott személy életét, munkásságát és kétségeit, küzdelmeit is. Az MMA természetesen támogatja ezt a programot. Ez a Szilárd Leó-darab lesz az első saját, itt születő bemutató a Sinkovits Imre Kamaraszínpadon.

Miközben a Nemzeti Színházban a *Marxtőkéje* előadását próbálja, elkészült az új lemeze – újra dalszerzőként és énekesként jelentkezik...

– *Milyen igaz* – ez a lemez címadó dala. A *Csodalépés* és a *Közünk marad* után ez a harmadik közös lemezünk Müller Péter Sziámival, aki a szövegek szerzője.

Mennyire lehetnek sajátjai ezek a dalok?

– Régi barátok vagyunk Sziámival. Sokat beszélgetünk a bennünket foglalkoztató dolgokról. Nem úgy dolgozunk, hogy én megzenésítem Sziámi szövegeit, hanem ő tölti meg az én dallamaimat, akkordjaimat szavakkal, gondolattal, érzélemmel. Nem szoktam megmondani neki, hogy egy-egy zenei ötlet esetében mire gondoltam, mit éreztem. Ezt ő megérzi és megfogalmazza – nekem írta ezeket a dalokat, így rólam is szólnak, sajátjaimnak érzem azokat.

FILIP GABRIELLA

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Thortnton Wilder

A mi kis városunk

fordította: Kozma András

Rendező(asszisztens) – BERETTYÁN NÁNDOR | Dr. Gibbs – SCHNELL ÁDÁM |
Mrs. Gibbs – SÖPTEI ANDREA | George Gibbs – SÉRA DÁNIEL | Rebecca Gibbs – SIPOS
ILKA | Mr. Webb – TÓTH LÁSZLÓ | Mrs. Webb – SZILÁGYI ÁGOTA | Emily Webb – BUBIK
RÉKA e. h. | Wally Webb – HASZON MIHÁLY / KOLOS BENEDEK | Mrs. Soames – NAGY
MARI | Howie Newsome – VARGA JÓZSEF | Warren rendőr, Sam Craig – PALLAG
MÁRTON | Joe Crowell, Si Crowell – KOVÁCS S. JÓZSEF | Simon Stimson – MADÁCSI
ISTVÁN

Közreműködik: BENYÓ KLÁRA e. h., PETROV KATA PANNA e. h., TRILL HELGA e. h.

Látvány: Narek Tumanjan / Matyi Ágota // Fények: Narek Tumanjan // Jelmez: Gyöngyösi
Renáta // Hangtervező: Ilja Csernisov // Dramaturg: Kozma András // Zenei vezető:
Vitus Eszter // Súlygó: Gróf Katalin // Ügyelő: Lovass Ágnes // Tolmács: Bognár Anita //
Rendezőasszisztens: Herpai Rita

Rendező: ILJA BOCSARNIKOVSZ

PREMIER: március 6.

További előadások: április 16., 17. – 19 óra | április 19. – 15 óra • Gobbi Hilda Színpad

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

PREMIER GALÉRIA

A mi előadásunkban szereplő kisváros nem egy konkrét amerikai települést mutat meg, hanem bárhol a világon elképzelhető. A darab a 20. század elején játszódik, de ha belegondolunk, a világban már akkor is óriási változásokat és feszültségeket lehetett érezni. Európában hamarosan kitörnek a forradalmak, az első világháború, tehát a darab által ábrázolt időszakot már megérintette a változások előszele. Valójában ez a drámai mű éppen arról szól, Thornton Wilder drámája azt üzeni, hogy olyan élethelyzetekben is hatalmas emberi energiák szabadulhatnak fel, amikor látszólag nem történik semmi lényeges...

ILJA BOCSARNIKOVSZ rendező

SZÉCSI NOÉMI

„A színpadi alakok olyan módon mímelik a valóságot, hogy úgy érezzük: ezek nem specifikus sorsok, hanem mindenki élete...

HARMATH ARTEMISZ

„Ha hiányzik az intim ábrázolás, hogyan lássam be, micsoda megismételhetetlen élet adatott nekik – nekünk?

Drapp kardigán, mulandó élet

A hirtelen beállt csendben valaki fojtottan felzokog a kis színházteremben. Vagy talán csak a tél végi náthától szipog? Ki tudja. Mégis úgy hallom, mintha a feltörő könnyeivel küszködne. Nem is csoda. Az imént, az álmos kisváros álmosító hétköznapijait elbeszélő darab utolsó tíz percében az egyik főszereplő kimondta azt a bölcsességet, amellyel, akár milyen közhelyes, mégis elviselhetetlenül fájdalmas szembesülni: csak utólag vagyunk képesek felismerni, hogy a boldogság a mindennapok jelentéktelen apróságában rejtett, erre rendszerint csupán akkor jövünk rá, amikor túl késő, már csak azt állapíthatjuk meg, hogy volt idő, mikor boldognak mondhattuk magunkat, csak éppen fogalmunk sem volt róla. A klasszikus amerikai dráma ezen előadásában az egyik főszereplőt, Emily Webbet alakító Bubik Rékának jut a lehetőség, hogy néhány percre valóban magával ragadja a közönséget, ami a színházi este egészét nézve ez valóban hálás feladat.

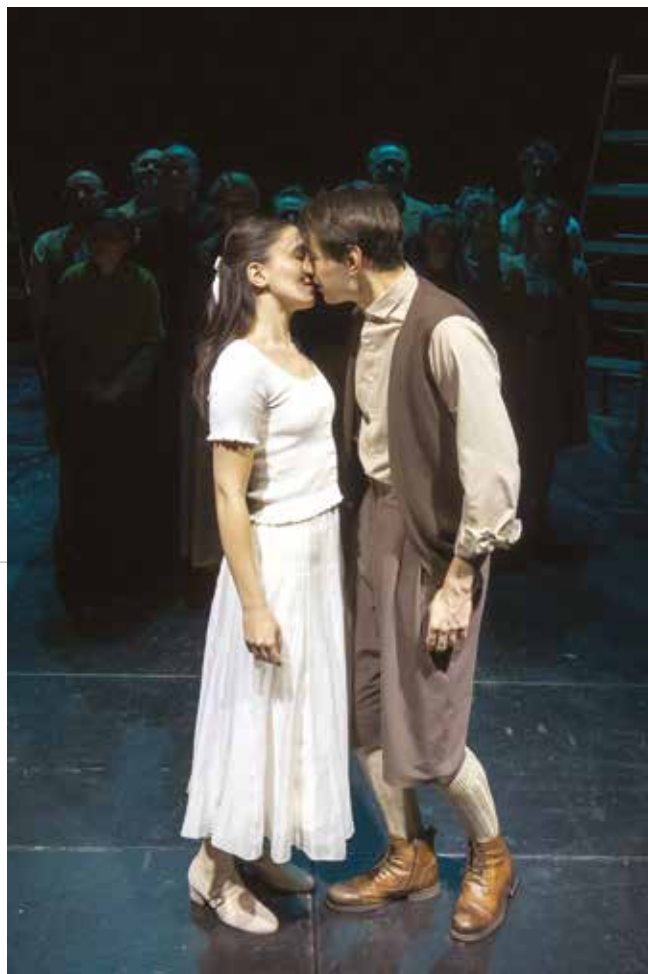
A metaszínház modernista eszköztára 1938-ban, *A mi kis városunk* amerikai ősbemutatója idején még újszerűbbnek hatott, mint ma, amikor már a tömegfilm zsánerében is megszokottá vált a szereplő, aki kiszól az előadásból az azt követő, nézőtérén, moziban vagy a készülék előtt ülő közönséghez, és a látottakat kommentárral kíséri. Itt a rendező szerepében Berettyán Nándor mondja be a felvonások idejét, ő terelgeti a színen a szereplőket, ugrik be egy-egy dramaturgiai jelentőségű apróbb szerepbe, ahogy a színen kibomlik a 20. század elején egy amerikai kisvárosban játszódó történet: az egymás szomszédságában élő Gibbs és Webb család összefonódó sorsa a Grover's Corners-i közösségen belül. A Webb család feje a helyi lap szerkesztője, dr. Gibbs pedig a helyi orvos, mindkét feleség a háztartást vezeti odahaza és neveli két-két gyermekét, egy lányt és egy fiút. A nézőtérén ülőkben attól ébred némi feszültség, ahogy valóban az égedta világon semmi széles amplitúdójú dolog nem történik a színen az első két felvonás so-

Mibe kapaszkodjak?

Az előadás utolsó harmadánál dőlök előre feszült figyelemmel a székemen, végre a hallottak beszélnek! Nézőpontot váltottunk tehát, most biztosan meg fogok tudni valamit, amit eddig nem vettem észre, ami a felszín alatt bontakozott ki olyan alattomosan, hogy azt sem vigyázó szemem, sem a figurák nem azonosították szerepük szerint. Eleddig egy északi, pamutszínű masszát gyúrtunk egykedvű nyugalommal... Előre-hátra, oda és vissza. Hajnaltól késő estig, és megint előlről. Egy bármely kisvároska lakóinak élete, fókuszban két szomszédos családdal. Hétköznapiak a színpadon – hétköznapiak, pasztell színben, nincsenek kellékek, néhány egyszerű díszlet van csupán a színen, a kíváros házai apró makettek formájában lógnak be a térbe fentről. Minden minimál. Élhetne ebben a minmálban maga a szöveg, érvényesülhetnének a színészi játék finomságai. Viszont pontosan ugyanazt halljuk, amit látunk is. Monokróm mondatok sorjáznak illusztratív rendezésben. Fájóan hiányzik a szellemesség bármilyen formája.

A rendezés stratégiájának veleje, hogy az elnagyolt mozdulatoknak csak az irányát látjuk, magukat a tárgyakat, azok zaját és a mozdulatok zaját csak hangszóróból halljuk, kellékek hiányában. Vajon amiatt, mert a mindennapok semmi-különös mókuskerekében fölerősödnek az ismerős hangok, jelentést kapnak az apróságok? A biztonság kedvéért még a narrátor funkciót betöltő Rendező(asszisztens) is (Berettyán Nándor) végig jelen van, és hol kívülről, hol belülről támogatja a cselekményt, megosztja velünk, amit látunk. Evidencia a köbön. Mint az autofikciós regényekben, azt viszik színre, ami teljesen jelentéktelennek és hétköznapiak tűnik. A kérdés, hogy milyen eszközökkel válik ez hiteles-

rán. Díszlet nincs, a jelmezek mind bézs színűek, az asszonyok hosszú szoknyát és kardigánt, az apák öltönyt, a gyermekek térdnadrágot és boka fölé érő ruhát viselnek; reggeliznek, házimunkát végeznek, dolgozni vagy iskolába mennek. A néző ugyan egy-egy részletnél vagy hangsúlynál a dráma kiszélesedésére számíthatna, de a drámának sem a szélessége, sem a mélysége nem változik. Drapp kardigán, hideg téli nap, fullasztó augusztusi éjjel. Első szerelem, házasságkötés, elnyomott vágyak, születés, öngyilkosság, kétségek és betegségek. Az elvonatkoztatást elősegítő valós tárgyakat idéző kellékek a darab

sé és érdekessé? Hiszen mégis csak színházban vagyunk. Elég maga az eszköztelenség?

Folyamatosan várom a dogmafilmekre jellemző lélektani vagy fizikai véres-brutális becsapódást az egykedvű felszín monokróm textúrájába. Most, na most fog kiderülni, hogy hamis alapokra épült Gibbsék házassága! Hogy az orvos vérfertőző, vagy hogy a gyerekek állatot kínoznak, hogy mindenki kép-mutató, mint a *Születésnap* című, a harsány, mesterkelt és drága hollywoodi filmeknek ellen tartó műfajteremtő dogmában. Nem, semmi ilyesmi. Hát?

Annyi kis bűne kiderül a városlakóknak, amennyi nekünk is van; szívesen kritizálják egymást a szokás nevében, elfoglalt-

eredeti koncepciója szerint sem szerepelnek, hiszen a színpadi alakok olyan módon mímelik a valóságot, hogy úgy érezzük: ezek nem specifikus sorsok, hanem mindenki élete. A három felvonás három időablak 1901 és 1913 között, sőt az utolsó negyedórában egy negyedik is megnyílik, hiszen visszatérünk ahhoz a szürke februári hétköznaphoz, amikor a szülésben életét veszítő fiatal feleség gondtalan lányka volt, saját tizennegyedik születésnapját ünnepelte, még megvolt őt imádó apja, gondos anyja, kisöccse...

A mi kis városunk a csendes humor és mérsékelt érzékenység ösvényén halad, amíg el nem érünk a temetőig. Ott aztán jön az alvilág és az egymást szóval tartó, rezignált halottak, akik úgy beszélgetnek egymással, mintha a Szent László Kórházban várának tüdőrontgenre. A „teátrális” kifejezést többek közt az ilyen színházi megmozdulásokra találták ki, de a halottak – többek közt Söptei Andrea, Nagy Mari és Bubik Réka – méltósággal igyekeznek a kihívásnak megfelelni. Már csak azért is, mert ebben az elrugaszkodásban rejlik az apró katarzis ígérete. A rendezés él ugyan kisebb poénokkal, ám nem kelti azt a hatást, hogy felforgatóbb törekvések mozgatnák, mint hogy az utolsó tíz percben igazán megragadja a közönség figyelmét és bevigye a szerző által odakészített gyomrost. De ez annak, aki aznap felzokogott a nézőtérén, mindegy is. Arra éppen elég volt, hogy a saját élete mulandó voltára emlékeztesse.

a szerző író

ságukban kevésbé hálásak. Na, és még azt tudjuk meg, hogy ki-nek-mi lesz a sorsa. Mintha újsághírből olvasnánk. Egy tehetséges fiatal korábban végzi be, mint amire tehetsége rendelkezett volna. Ezt is a narrátorunk közli, minden megrendülés nélkül. Egy fiatal anya, Emily Webb (Bubik Réka c. h.) idejekorán távozik a sírba. Ezt is utólag rakjuk össze, a színen semmi sem borzolja a kedélyeket. Még a halottak is illedelmesen üldögélnek székeiken. Korábban láthattuk egy anyát élete fordulóján: gyerekként, kibontakozó szerelmi jelenetben (ez a legmeghittebben előadott szcena Séra Dániellel), az esküvőjükön. Szándékosan írom, *egy fiatal, egy anya*, ugyanis, bár a nevük sokszor elhangzik, mintegy ritmust adva a drámaszövegnek, az előadás karakterei szinte kivétel nélkül bábszerűek. Mozgásuk, gesztusnyelvük, a térben közlekedésük is, láthatóan rendezői utasításra darabos, hirtelen és természetellenes.

Mibe kapaszkodjak hát azonosulásért? Bárcsak mindenki olyan finom eszközökkel alakítaná a szerepét, mint Schnell Ádám (dr. Gibbs)! Ha nem szeretem meg a karaktereket, ha hiányzik az intim ábrázolás, hogyan lássam be, micsoda megismételhetetlen élet adatott nekik – nekünk? Meggyőzhetett volna bármi a drámaszöveg humorától a különleges találásig, hogy ez a kisváros „milliók közt az egyetlen egy”.

a szerző irodalomtörténész, kritikus, tanár

13. MITEM • 2026. ÁPR. 10. – MÁJ. 11.

William Shakespeare: **III. RICHÁRD**

Rendező: ALBU ISTVÁN

Szatmárnémeti Északi Színház, Harag György Társulat | Románia

április 10. – 19 óra • Nagyszínpad

III. Richárd Doorst énekel

Albu István a zene erejéről, a fesztiválok jelentőségéről
és egy gazember játékaíró

Shakespeare egyik legismertebb drámahőse III. Richárd.
A szatmárnémeti színház fesztiváldíjas előadásában Doors-számokat
énekel a zsarnokká váló és elbukó gonosz. Albu Istvánnal, a 13.
MITEM nyitóelőadásának rendezőjével a fesztiválok kínálta együttlét
fontosságáról is beszélgettünk.

Mikor és miért veszi elő egy rendező a III. Richárdot?

– Mindig sokféle szempontot kell mérlegre tenni egy-egy darab kiválasztásakor, sok szinten dől el, mivel foglalkozzon az ember. Amikor korábban dolgoztam a szatmári színházban, akkor a *Woyzecket* rendeztem,

A TIZENHARMADIK

Párizstól Belgrádig, Kazanytól Bukarestig, Nápolytól Tel-Avivig, Kelettől Nyugatig jelentős társulatok és különleges előadások érkeznek az egy hónapon át tartó 13. Madách Nemzetközi Színházi Találkozóra (MITEM) a Nemzeti Színházba. Klasszikus művek kortárs értelmezései, műfaji kísérletek – a világszínház Budapestén.

és fontos volt, hogy a színészek játsszanak hangszereken, mert a darab egy rockzenekar történetébe volt ágyazva. Amikor újra lehetőségem nyílt a szatmáriakkal dolgozni, sokat beszélgettünk, tervezgettünk a Woyzecket alakító Nagy Csongorral – akit a *III. Richárd* címszerepében láthat a MITEM közönsége. Így merült fel Shakespeare műve is, és az valahogy összekapcsolódott a Doors zenéjével.

Nem a darabban ábrázolt hatalmi játszma működése, a zsarnokká válás témája foglalkoztatta, hanem a darab és a zene összekapcsolásának a lehetősége?

– Shakespeare drámája ezek miatt is érdekes, természetesen, és ezek mind foglalkoztatnak, de az érdekel, hogy ezt miként lehet megmutatni. Korábban is voltak ilyen munkáim. Molnár Ferenc *Liliomja* például, amit nemrég a gyergyószentmiklósi Figura Stúdióval készítettünk, a Tankcsapdával kapcsolódott össze, a *Woyzeck*-nél a Rammstein számait használtuk, Cara-

giale *Elveszett levél* című darabjában a moldáv punkegyüttes, a Zdob și Zdub zenéje szólt...

És most miért éppen a Doors?

– Ki tudja, honnan, jön egy érzés, kialakul egy érzet bennem arról, ami egy számomra érdekes darab egy momentumát és egy bizonyos zenét, vagy egy zenét és egy szereplőt összekapcsol. Ebből indultunk ki a *III. Richárd* esetében is.

Miért ilyen fontos Albu István számára a zene?

– A szöveg az agyunkon át tud hatni, de a zene egyből a lelünkre hat, és nagyon hatásos, amikor ott a színpadon, élőben zenélnék a színészek. Egy előadás befogadásának így egy másik, közvetlenebb útját próbáljuk kínálni a közönségnek. A kritikák koncertelőadásként írtak a *III. Richárd*-ról is, ami ellen nem tiltakozom, de rendezőként színházi előadásként, és nem koncertként tekintek rá. A társulattal közösen dolgoztunk

azon, hogy a dráma menetébe a Doors-számokat beillesszük. Ez a munkamódszer egyfelől nagy szabadságot adott nekünk, de a próbafolyamat megszülte azokat a kereteket és korlátokat, amelyeken belül valósítottuk meg a magunk *III. Richárdját*.

Amihez nem a Vas István-féle klasszikus fordítást, hanem Vecsei H. Miklós 2017-ben készült verzióját választották...

– Amikor megszületett az ötlet, és elkezdtem dolgozni a szöveggel, Vas István remek fordítása nem igazán volt formálható az elképzeléseimhez. Idegennek hatott. Eszembe jutott, hogy Vecsei H. Miklós egy előadáshoz újrafordította Shakespeare darabját. Talán nem is fordításnak, hanem újraértelmezésnek, átírásnak lehet nevezni. Elkértem tőle, és amikor elkezdtem olvasni, éreztem, hogy ez szabadabb. Egyből tudtam, hogy erre van szükségünk.

A dráma egyik kulcsmondata – egy úgynevezett „golden line” – Vas István fordításában így hangzik: „Úgy döntöttem, hogy gazember leszek”. Vecsei más értelmet adott ennek, amikor így fordította: „Nem lehetek más, csak gonosz.”

– Ez is lényeges, de ami nekünk fontossá lett, az pár sorral ezután következik. Richárd azt mondja: „Úgy döntöttem, hogy játszani fogok”.

Gonosz játékot űz.

– De nagyon fontos, hogy a darab elején a néző – bármilyen furcsán hangzik is ez – megszeresse Richárdot. Ha nem „szereti” meg, leválik róla, érdektelenné válik számára a figura. Az életben is előfordul, hogy bizonyos emberek vonzáskörébe kerülünk, akikről aztán kiderül, hogy... Azok tudnak átverni

minket, azokban csalódunk, azok tudnak fölénk kerekedni, akiket előtte megszerettünk, akikben megbíztunk. Shakespeare az emberi lélek működésének erre a szabályszerűségére jól rátapint, persze a végsőkéig viszi, miközben a hatalom működéséről, egy zsarnok felemelkedéséről és bukásáról mesél. Richárd mindennel próbálkozik, hogy elérje a célját, és rájön, hogy a gazemberség – ha gyilkol, becsap, elárul bárkit és bármit – működik. Ezzel játszik. A végén, amikor a lelkiismerete gyötri, csak úgy tud elszámolni önmagával, hogy ezt az egészet játéknak fogja fel.

A *III. Richárd* a román színházi szakma legrangosabb eseményén, a színházi szövetség, az UNITER gáláján a legjobb rendezés, legjobb előadás díját kapta, a címszereplő, Nagy Csongor a legjobb főszereplő kategóriában jelölt volt. Mit jelent az UNITER-díj Romániában egy erdélyi magyar színház számára?

– Az UNITER-gála olyan, mint az Oscar-gála. Nagy esemény. Fontos, hogy komoly szakmai válogatás van a háttérben, amit egy külön zsűri folytat le, így alakul ki a végső jelöltek sora az egyes kategóriákban. Már a jelöltlistán szerepelni is elismerésnek számít. Végül a díjazó zsűri dönt az egyes kategóriák győzteseiről. Azt látom, hogy míg korábban egy-egy erdélyi színházra esett nagyobb figyelem, az utóbbi időben a román szakma már az összes erdélyi társulatot figyeli, értékeli. Ennek az is a magyarázata, hogy szinte minden magyar társulat hoz létre olyan előadásokat, amelyekre igazán érdemes odafigyelni. A díj persze személyesen is fontos, nem tagadom – amikor a pályámat kezdtem, az emberben ott volt, hogy ha majd egyszer én is...

ALBU ISTVÁN

Albu István (1984) színházi rendező, kulturális menedzser. 2007-ben a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen végzett színművészként, ahol később tanított is. Pályáját a Kolozsvári Állami Magyar Színházban kezdte, majd rendezőként dolgozott erdélyi társulatoknál.

2016-2024 között a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió, 2025-től a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház igazgatója.

Magyarországgal ellentétben Románia-szerte, így Erdélyben nagyon sok színháznak van kisebb vagy nagyobb saját fesztiválja. Ebben vannak személyes tapasztalatai is, hiszen az ön által vezetett Figura Stúdió szervezésében működött a Nemzetiségi Színházi Kollokvium, illetve a Gyergyó-mencede EGYFESZT összművészeti fesztiváljának is művészeti vezetője volt. Aki fesztivált szervez, nyitott és kíváncsi, nem fél összevetni a saját teljesítményét másokéval. Mi lehet ennek a hátterében?

– A fesztiválok, amelyeken részt vettem és amiket én szerveztem, az együttlét a fontos. Minden ilyen esemény, program alkalom a találkozásra. Fontos, hogy lássuk és segítsük egymást, tanuljunk egymástól, mutassunk és lássunk példákat. Erdélyben biztos, hogy köze van ennek ahhoz, hogy kisebbségben a színházaknak különösen nagy szerepe volt.

A forradalom előtt egyértelműen a színház volt az egyik fontos lehetőség arra, hogy magyar szót, magyar gondolatot halljunk. Ez a fajta szükség ma is megvan, pedig szabadon beszélhetünk magyarul, de az egymásrautaltság ma is érezhető. A közönségnek – kisebbségben különösen – másfajta erőt tud adni a színház. Nemrég elkerültem Gyergyóból, és átvettem a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház igazgatását, ahol háromévente Reflex néven nemzetközi fesztivált szervezett a korábbi igazgató, Bocsárdi László. Most éppen az épületünk felújítása zajlik, de ha egyszer ezen túlesünk, biztosan újra megszervezzük.

Mit jelent ma egy erdélyi társulatnak Magyarországon fellépni?

– Szerencsésnek tartom magunkat, hogy két kultúra találkozásában élünk. Nyelvünkkel, hagyományainkkal, múltunkkal a magyar színjátszásból indulunk ki, de nagyon erőteljes hatással volt és van ránk a román színházi világ, ami az alkotás szempontjából igen termékeny helyzet. Én abban hiszek, amit csinálók, és abból csinálók színházat, amit megélek. Így tudok a munkáimban személyes lenni. Csak ezen a szűrőn keresztül látom magunkat, így tekintek a színházi világra is. S ha kimegyünk Magyarországra, és az ottaniak erre kíváncsiak, nagyon örülök, hogy ezt megmutathatjuk. Ha ezt különlegesnek tartják, akkor erre büszke vagyok.

KORNYA ISTVÁN

The Doors

1965-ben Los Angelesben alakult rockzenekar. Nevük a *Szép új világot* (1931) is író Aldous Huxley *Az észlelés kapui* (The Doors of Perception) című, pszichedelikus élményekről szóló önéletrajzi esszéjének címére utal.

Az együttes frontembere a lázadó személyiségű **JIM MORRISON** volt, akinek vad, költői szövegei mellett karizmatikus színpadi jelenléte tette igazán különlegessé a bandát. 1971-ben, 27 évesen halt meg – valószínűleg kábítószertúladagolásban. A párizsi Père-Lachaise temetőben lévő sírja rajongóinak zarándokhelye.

Legismertebb dalaik a *Light my Fire*, a *Break On Through (To the Other Side)*, a *Riders on the Storm*. Morrison dalszövegeinek magyar fordítását az *Amerikai ima* című kötetben Földes László adta közre.

MITEM-ajánló

Nemzeti Színház, Budapest • 2026. április 10. – május 11. | Különlegességek a programból

| fotó: Tuong-Vi Nguyen

GONDOLATALAKOK

Szöveg, festmény és rendezés: VALÈRE NOVARINA

Az Union des Contraires produkciója | Párizs, Franciaország
április 13. és 14. – 19 óra • Nagyszínpad (színpadi nézőtér)

Különleges és fesztiváldíjas előadások, nagy mesterek, jelentős társulatok érkeznek a 13. Madách Nemzetközi Színházi Találkozóra a Nemzeti Színházba. Mi foglalkoztatja ma a világszínház rendezőit? Milyen víziókat állítanak színre? Mit gondolnak ők ma múltról, jelenről, jövőről? Kortárs és klasszikus művek Párizstól Belgrádon át Tel-Avivig a MITEM-en.

| fotó: Daniel Kaminsky

William Shakespeare

III. RICHÁRD

Rendező: ITAY TIRAN

Gesher Színház | Tel-Aviv-Jaffa | Izrael
május 11. – 19 óra • Nagyszínpad

Szophoklész nyomán

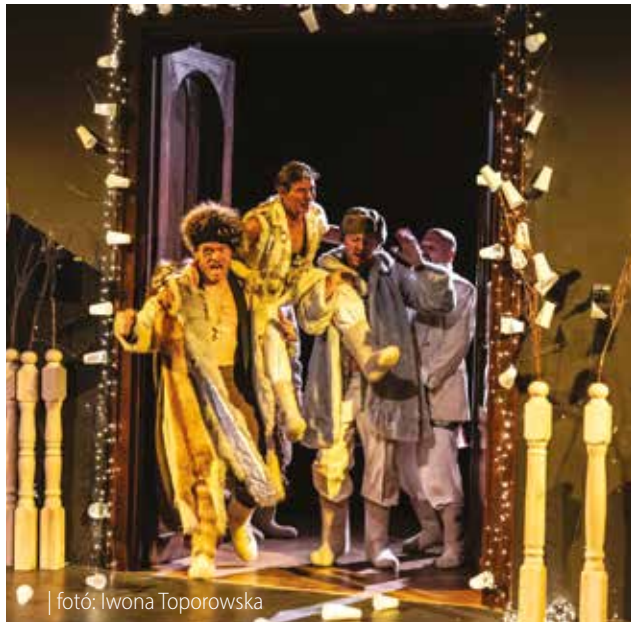
OIDIPUSZ ÉS A PRÓFÉTÁK

Rendező: DIANA DOBREVA

Plovdivi Dráma Színház | Bulgária
április 22. – 19 óra • Nagyszínpad

| fotó: Georgi Vachev

| fotó: Iwona Toporowska

Csehov műve alapján

MEGGYESKERT

rendező: NYIKOLAJ KOLJADA

Witkacy Színház | Zakopane | Lengyelország
május 6. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

| fotó: Hanna Auer

Jan Fabre & Stella Höttler

SAJNÁLOM

rendező: JAN FABRE

Troubleyn/Jan Fabre Társulat | Antwerpen | Belgium
április 15. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Robert Icke adaptációja Friedrich Schiller nyomán

STUART MÁRIA

Rendező: ANDREI ȘERBAN

Ion Luca Caragiale Nemzeti Színház | Bukarest, Románia
április 28. – 19 óra, nagyszínpad

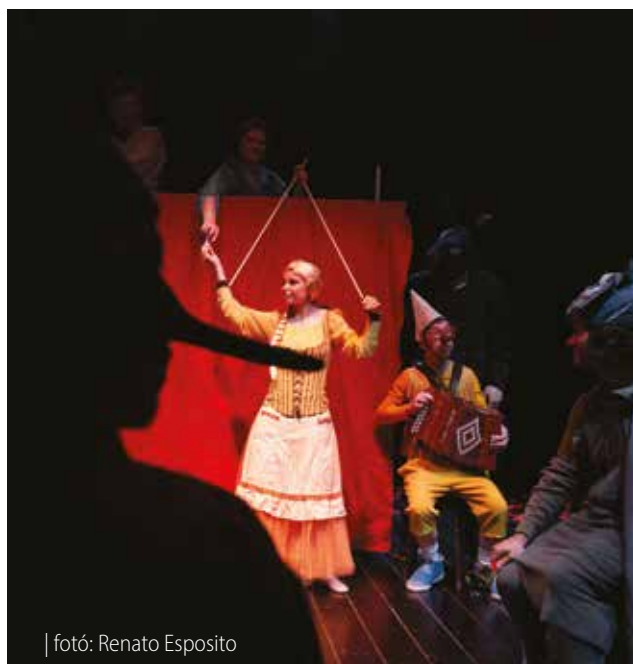

| fotó: Florin Ghioca

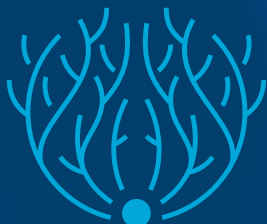
PINOKKIÓ. MI EGY EMBER?

Rendező: DAVIDE IODICE

Teatro di Napoli & Interno5 | Nápoly, Olaszország
május 7. – 19 óra, Kaszás Attila Terem

| fotó: Renato Esposito

MITEM13-BÉRLET

13. MADÁCH NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ
NEMZETI SZÍNHÁZ, BUDAPEST • 2026. ÁPRILIS 10 – MÁJUS 11.

Vásárolja meg most 2026-os MITEM bérletét!

A MITEM bérletek minden esetben csak külön előadásra válthatóak be. Részletek: mitem.hu

3 előadásra szóló PRÉMIUM bérlet

13 900 Ft

4 előadásra szóló PRÉMIUM bérlet

16 900 Ft

Bármelyik előadásra felhasználható.

3 előadásra szóló NORMÁL bérlet

11 900 Ft

4 előadásra szóló NORMÁL bérlet

14 900 Ft

Kiemelt előadások kivételével felhasználható valamennyi előadásra.

Stúdióbérlet

12 900 Ft

Csak stúdiósínpadi előadásokra érvényes.

A NEMZET SZÍNHÁZA

Nyelvi és etnikai kisebbségek

Az idei MITEM programjában egy csokorra való különleges előadás kapott helyett: nyelvi és etnikai kisebbségek színházainak produkciói.

A budapesti Nemzeti Színház évek óta kiemelt figyelmet fordít a nyelvi és etnikai kisebbségek színházainak bemutatására. 2018 óta ad otthont a hazai nemzeti kisebbségek társulatai számára rendezett Jelen/lét fesztiválnak, majd a MITEM keretében 2023-ban programjába emelte a szerbiai Újvidéken alapított Synergy World Theatre Festival előadásait is.

Ez a törekvés 2025-ben újabb mérföldkőhöz érkezett: a 12. MITEM műsorán oroszországi obi-ugor, észak-macedóniai török, romániai német és zsidó, valamint georgiai orosz ki-

sebbségi színházak előadásai is helyet kaptak. A program keretében a MITEM, a Nemzeti Színház szakmai beszélgetésre hívta a téma kutatóit és alkotóit. 2025 decemberében tartott újabb egyeztetésen többek között tatár, baskír, csuvas, walesi, fríz és katalán színházak képviselői vettek részt.

A találkozók célja, hogy előkészítse egy olyan világszervezet létrejöttét, amely segíti és láthatóvá teszi ezt a sokszínű, ám sokszor kihívásokkal teli és konfliktusokkal terhelt területet – a nemzetiségi színházi alkotókat és intézményeket világszerte.

FRÍZ NYELVEN HOLLANDIÁBÓL

Bouke Oldenhof

MADARAK

Pier 21 | Leeuwarden

április 29. – 15 óra • Kaszás Attila Terem

TATÁR NYELVEN OROSZORSZÁGBÓL (TATÁR KÖZTÁRSASÁG)

Anton Csehov

LELKEM KUKORICÁJA

Galiaskar Kamal Állami Tatár Színház |

Kazany

május 6. 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Sardar Tagirovsky – Leisan Faizeva

FÉLBESZAKADT DALLAM

Almetyevszki Tatár Drámai Színház

május 9. –15 és 20 óra • Nagyszínpad

KATALÁN NYELVEN SPANYOLORSZÁGBÓL

Lara Díez Quintanilla

TARSIUS

Katalán Nemzeti Színház, Teatres en Xarxa | Barcelona

április 30. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

MAGYAR NYELVEN UKRAJNÁBÓL

Gogol műve alapján

REVIZOR PEBI3OP

Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház | Beregszász

május 3. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

TÖRÖK NYELVEN ÉSZAK-MACEDÓNIÁBÓL

Peter Shaffer

AMADEUS

Török Nemzeti Színház | Szkopje

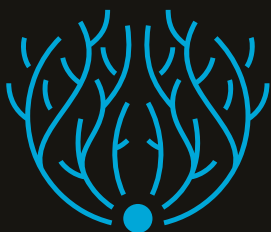
május 4. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

A Lelkem kukoricája a tatárföldi Kazanyból

„Óh, hol vagyok, hol vannak álmaim?”

Madách Imre: Az ember tragédiája

mitem.hu

MITEM13

13. MADÁCH NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ

NEMZETI SZÍNHÁZ, BUDAPEST • 2026. ÁPRILIS 10 – MÁJUS 11.

fotó: © Georgi Vachev

április 10

PÉNTEK • 19:00

Nagyszínpad

William Shakespeare

III. RICHÁRD

Vecsei H. Miklós átírata nyomán

rendező: Albu István

Szatmárnémeti Északi Színház, Harag György Társulat • Románia, Szatmárnémeti

+14

április 23.

CSÜTÖRTÖK

11:00 és 15:00

Gobbi Hilda Színpad

Oláh Tamás, Béres Márta, Andrej Boka

JÁTSSZ VELEM!

rendező: Andrej Boka

Szabadkai Gyermekszínház

Szerbia, Szabadka

4-12 éveseknek

április 13. és 14.

HÉTFŐ, KEDD • 19:00

Nagyszínpad
színpadi nézőtér

GONDOLATALAKOK

szöveg, festmény és rendező: Valère Novarina

Union des Contraires / La Colline –

Théâtre National / TNP Villeurbanne

Franciaország, Párizs, Villeurbanne

április 24.

PÉNTEK • 15:00

Nagyszínpad

Voltaire nyomán írta: David Jakovljevic

CANDIDE VAGY A RADIKÁLIS

OPTIMIZMUS

rendező: Aleksandar Popovski

Nemzeti Színház • Magyarország, Budapest

+16

április 14.

KEDD • 19:00

Gobbi Hilda Színpad

Andrej Tarkovszkij filmje alapján

SZTALKER

rendező és író: Avtandil Varszimasvili

Liberty Színház • Georgia, Tbiliszi

+14

április 25.

SZOMBAT • 19:00

Kaszás Attila Terem

Nichola McAuliffe

SZÍVEM KIRÁLYNŐJE

rendező: Viktor Rizsakov

Nemzeti Színház

Magyarország, Budapest

április 15.

SZERDA • 19:00

Gobbi Hilda Színpad

Jan Fabre & Stella Höttler

SAJNÁLOM

rendező: Jan Fabre

Troubleyn / Jan Fabre Társulat

Belgium, Antwerpen

+16

április 26.

VASÁRNAP • 19:00

Gobbi Hilda Színpad

Molière

A KÉPZELT BETEG

rendező: Nikola Zavišić

Belgrádi Nemzeti Színház

Szerbia, Belgrád

+14

április 17.

PÉNTEK • 19:00

Gobbi Hilda Színpad

Thornton Wilder

A MI KIS VÁROSUNK

rendező: Ilja Bocsarnikovsz

Nemzeti Színház

Magyarország, Budapest

április 27.

HÉTFŐ • 19:00

Kaszás Attila Terem

Miloš Radović

KANÁRIPAPRIKÁS

rendező: Feledi János

Feledi Project – Asterion Project

Magyarország, Budapest

+12

április 18.

SZOMBAT • 15:00

Nagyszínpad

Karl Marx műve alapján

MARXTÖKÉJE

rendező: Vidnyánszky Attila

Nemzeti Színház

Magyarország, Budapest

+16

április 28.

KEDD • 19:00

Nagyszínpad

Robert Icke adaptációja Friedrich Schiller alapján

STUART MÁRIA

rendező: Andrej Šerban

Ion Luca Caragiale Nemzeti Színház

Románia, Bukarest

+14

április 22.

SZERDA • 19:00

Nagyszínpad

Szophoklész nyomán: Alekszandr Szekulov

OIDIPUSZ ÉS A PRÓFÉTÁK

rendező: Diana Dobрева

Plovdivi Dráma Színház

Bulgária, Plovdiv

+12

április 29.

SZERDA • 15:00

Kaszás Attila Terem

Bouke Oldenhof

MADARAK

rendező: Theo Smedes

Pier 21

Hollandia, Leeuwarden

+8

április 30.

CSÜTÖRTÖK • 19:00

Gobbi Hilda Színpad

Lara Díez Quintanilla

TARSÍUS

rendező és koreográfus: Ferran Carvajal

Katalán Nemzeti Színház / Teatres en Xarxa
Spanyolország, Barcelona

+14

május 10.

VASÁRNAP • 19:00

Gobbi Hilda Színpad

Csehov műve alapján

MEGGYESKERT

rendező: Nyikolaj Koljada

Witkacy Színház
Lengyelország, Zakopane

május 3.

VASÁRNAP • 19:00

Kaszás Attila Terem

Nyikolaj Gogol műve alapján

REVIZOR PEBIZOP

rendező: ifj. Vidnyánszky Attila

Nemzeti Színház / Kárpátaljai Megyei
Magyar Drámai Színház
Magyarország, Budapest / Ukrajna, Beregszász

+16

május 11.

HÉTFŐ • 19:00

Nagyszínpad

William Shakespeare

III. RICHARD

rendező: Itay Tiran

Gesher Színház
Izrael, Tel-Aviv-Jaffa

+14

május 4.

HÉTFŐ • 19:00

Gobbi Hilda Színpad

Peter Shaffer

AMADEUS

rendező: Andrej Cvetanovski

N. I. Török Színház
Észak-Macedónia, Szkopje

+10

május 6.

SZERDA • 19:00

Gobbi Hilda Színpad

Anton Csehov

LELKEM KUKORICÁJA

rendező: Farid Bikcsantajev

Galiaskar Kamal Állami Tatár Színház
Tatár Köztársaság (Oroszország), Kazany

+16

május 7.

CSÜTÖRTÖK • 19:00

Nagyszínpad

PINOKKIÓ, MI EGY EMBER?

rendező: Davide Iodice

Teatro di Napoli / Interno5
Olaszország, Nápoly

május 8.

PÉNTEK • 19:00

Gobbi Hilda Színpad

AKVÁRIUM

író és rendező: Nina Plavanjac

Szabadkai Népszínház
Szerbia, Szabadka

május 9.

SZOMBAT

15:00 és 20:00

Nagyszínpad
színpadi nézőtér

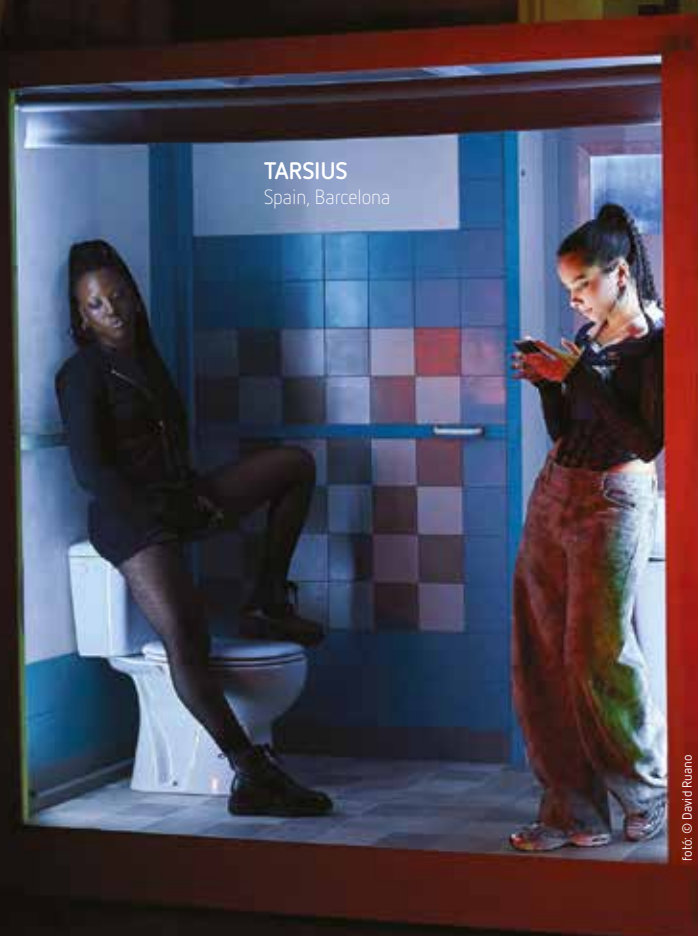
Sardar Tagirovsky, Leisan Faizeva

FÉLBESZAKADT DALLAM

rendező: Sardar Tagirovsky

Almetyevszki Tatár Drámai Színház
Tatár Köztársaság (Oroszország), Almetyevszk

+12

Berettyán Sándor,
Barta Ágnes

Bánk bán

Szerelem, házasság, féltékenység,
hazaszeretet, politika – egy izgalmas
klasszikus

– A *Bánk bán* zseniális alkotás. Katona József tudta, értette, érezte, hogy mi a színpadi hatás. Ahogyan Shakespeare, Katona sem csak filozofál. Ma is érvényes, magával ragadó, átélhető, végsőkéig feszített konfliktusokból építi fel a drámát. Nagyon személyessé, zsigerből játszhatóvá tette a figurákat, akik a nézőből együttérzést, megvetést, szeretetet váltanak ki, akiknek a sorsával azonosulni tudnak, vagy éppen utasítják – fogalmaz Vidnyánszky Attila rendező.

Egy mű attól válik klasszikussá, azért nem hull ki az idő rostáján, mert minden korban élő és eleven alapanyagként alkalmas arra, hogy színre vivői az őket aktuálisan érintő nagy kérdéseket, dilemmákat vegyék górcső alá. A *Bánk bán* ilyen. Ám Katona mindezt nem didaktikusan teszi. A szerelem, a csábítás, a házasság, a féltékenység, a hazaszeretet, a hatalom, a politika megannyi szálából sző megrendítő történetet úgy, hogy *Bánk bán* életigazságának a drámáját és katarziséját állítja a középpontba.

– Amikor 2002-ben először rendeztem meg a *Bánk bán*-t, az az érzet munkált bennem, hogy a világ változóban van. 2017-ben, amikor legutóbb színre állítottam, a képlet már így szólt: a világ gyökeresen és visszavonhatatlanul megváltozott. Mára újra felerősödött bennem a bizonytalanság érzése. Politikai, környezeti, gazdasági válságok követik egymást, világnézetek és hadseregek csapnak össze. Szorongás, félelem van bennünk. A jövőnk, a gyerekeink sorsa iránti aggodalom uralja a szívünket – mondja a rendező.

– Többek között ezért döntöttem úgy, hogy a magyar színházi hagyománytól eltérően a *Bánk bán* főszerepeit ezúttal nem érett színészek alakítják, hanem a fiatalabb korosztály képviselői. Számukra a jelen alakulásának tétje mindennél fontosabb – még van bennük naivitás, lendület és hit, és még előtte állnak egy sor harcnak és kudarcnak, amely majd megkeményíti őket. Ők a legerősebbek és a legkiszolgáltatottabbak – magyarázza Vidnyánszky Attila, aki szerint nekünk, magyaroknak pedig megint újra kell gondolnunk ebben a világban a bennünket ezer éve feszítő kérdéseinket megosztottságról, széthúzásról, gyűlöletről, amit nemzedékek nemzedékekre örökítenek. Mi is történik most a világban? Velünk? Kinek az érdekét szolgálja mindez? Hogyan viszonyulhatnak az utánunk jövők, a fiatalok elődeik újra és újra teremtető konfliktusaihoz?

Katona József:

Bánk bán

Bánk bán – BERETTYÁN SÁNDOR | Gertrudis – SZILÁGYI ÁGOTA | Melinda – BARTA ÁGNES m. v. | Ottó – HERCZEGH PÉTER | Biberach, egy lézen-gő ritte – SZABÓ SEBESTYÉN LÁSZLÓ m. v. | Bendeleiben Izidora, tübingi leány – MARTOS HANGA | II. Endre – BERETTYÁN NÁNDOR | Tibor – KRISTÁN ATTILA | Petur – MÉSZÁROS MARTIN m. v. | Mihály – RUBOLD ÖDÖN | Simon – TÓTH LÁSZLÓ | Myska – MADÁCSI ISTVÁN | Meráni urak – BORDÁS ROLAND, HORVÁTH MÁRK m. v. / WETTSTEIN MÁRK e. h. | Meráni hölgyek – IMELY DORKA m. v., SIKLÓSY NOÉMI m. v., KUNICS PETRA m. v. / | Királyi gyerekek nevelője – NAGY MARI, VARGA JÓZSEF, VIDA GÁBOR

Továbbá mint vendégek: Magyar urak – GÉMESI ZOLTÁN, HAJDU ÁDÁM, HORNYÁK ISTVÁN, LATABÁR ÖCSI, PÁLYOV ATTILA, TABA CSABA, VARGA PÉTER | Meráni hölgyek – BODOR-JÓÓ RENÁTA, GULYÁS ANNA | Szövönök – BALOGH EDINA, KISS IZABELLA, KOSINA MÓNICA | Bánk bán kisfia – HEGEDÜS DONÁT DORIÁN | Gertrudis gyermekei – BOGNÁR HELÉNA, KALMÁR GERGŐ, MENYHÁRT BOGLÁRKA, SZENTKERESZTY CSONGOR, TÓTH TÍMEA MAJA

Jelmez: Berzsényi Krisztina // Dramaturg: Verebes Ernő

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

április 20. – 15 óra Nagyszínpad

EZT IS NÉZZE MEG!

videóajánló
az előadásról

Macskajáték

Örkény István tragikomédiája – Orbán Béláné harca a világgal

„E groteszk történet főbőse özvegy Orbán Béláné, s a darab valójában az ő véget nem érő vitája, szájkodó, alakoskodó, még a bazugságtól sem visszariadó pörlekedése mindenkivel, aki körülveszi: a lányával, a szomszédnőjével, Paulával s legfőképpen az ő München közelében élő nénjével, Gizával. Körömszakadtáig barcol, hogy zűrzavaros, értelmetlen és reménytelen szerelmét ráerőszakolja a világra. Megvan benne minden, amire az ember képes: egy piaci kofa nagyszájúsága és egy görög tragika fensége. Mit is tehetne más? Orbánné a természet törvényei ellen barcol, mert semmibe veszi az öregséget, és hadat üzen a balátnak” – írta Örkény István a *Macskajáték* című tragikomédiája elé.

– A szerelemtől ez a hölgy, aki már hatvan fölött van, egyszer csak elkezd úgy viselkedni, mint egy kamasz lány, és ebben van valami fájdalmasan szép. Nem szirupos történet, Örkény bölcs humora szövi át – mondja Udvaros Dorottya, aki Orbánnét alakítja a Nemzeti Színház előadásában.

Szász János rendező szerint, ha az ember mindig beletörődne abba az élethelyzetbe, amiben van, és megelégedne vele, akkor semmi nem változna, és nem is hinne abban, hogy változhat még az élete. – Ez fontos. A darab szerint megéri nyugtalannak lenni és nem elfogadni a dolgokat. Legfeljebb eljön a kijózanodás pillanata ebben az örült versenyfutásban. Orbánné folyton rohan, és a végére bizony elfárad. Rá kell jönnie: lehet, hogy ez volt az utolsó esélye az életben, hogy még egyszer valami fontos történjen vele...

A *Macskajáték* először regényként jelent meg 1965-ben. A színpadi változat ősbemutatója 1971-ben Szolnokon volt,

pár hónap múlva pedig a Pesti Színházban került színre, Sulyok Mária és Bulla Elma főszereplésével. Mindkettő rendezője Székely Gábor volt.

A *Macskajáték* a Nemzeti Színházban kiváló művészek jutalomjátékára teremt alkalmat, és igaza van ezúttal is Sulyok Mária jövődőlésének: „a *Macskajáték* talán mást jelent majd, megváltozhat a darab hangvétele, üzenete is, de a siker nem pártol el tőle. Orbánné mindannyiunkat túlél.”

Örkény István

Macskajáték

Orbánné – UDVAROS DOROTTYA m. v. | Giza – GYÖNGYÖSSY KATALIN m. v. | Egérke – NAGY MARI | Csermlényi Viktor – BLASKÓ PÉTER | Paula – TÓTH AUGUSZTA | Illus, Orbánné lánya – SZILÁGYI ÁGOTA / KATONA KINGA | Józsi, Orbánné veje – MADÁCSI ISTVÁN | Pincér, Schwester – FÜLÖP TAMÁS m. v.

Díszlet: Vereckei Rita // Jelmez: Szakács Györgyi

Rendező: SZÁSZ JÁNOS

mikor? hol?

április 8. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

A mű a Proscenium Szerzői Ügynökség engedélyével kerül előadásra

Nagy Mari, Udvaros Dorottya

EZT IS NÉZZE MEG!

videóajánló
az előadásról

Szűcs Nelli, Trill Zsolt, Kristán Attila, Tóth László

Fodrásznő

Az elpusztíthatatlan szerelem tragédiája és komédiája

– Irina, a fodrásznő maga a szerelem, a szeretet. Nagyon bátor, hiszen a mai világban félünk azt mondani a másoknak, hogy szeretlek, mert hülyének néznek, mint ahogy ezt a nőt is bolondnak nézik, amiért feltétel nélkül hisz a tiszta és őszinte szerelemben. Kitalál magának egy sztorit egy férfiről, aki a börtönben ül – meséli a Fodrásznő címszerepét alakító Szűcs Nelli. – Ennek a férfinak megbocsát, többször is, még a végén is, amikor az meg akarja ölni.

Hogy mi a valóság és mi a képzelet játéka, azt mindenki maga döntheti el, de Szűcs Nelli szerint Irina azért ragaszkodik ehhez a férfihoz, mert ő adja meg neki a szabadság érzését. Vannak az életében más férfiak is: a tűzoltó, de az hiába hoz tévét, hiába van állása, lakása.

Vagy ott van Irina első férje, az elvetélt részeges művész, aki csak gyöttri szegény nőt... De hol a szabadság érzése?

A boldogság után vágyódó nő sorsának egyetemes problémáit fogalmazza meg a kisemberek tragédiáját gogoli groteskséggel ábrázoló *Fodrásznő*. A derűbe, a szeretetbe csomagolt fájdalom, amely a rendező, Viktor Rizsakov színházi nyelvének egyik jól felismerhető sajátossága, az emberi vágyak és a rideg valóság között feszülő ellentmondást emeli költői szintű látomássá.

Az előadás rendezője a kortárs orosz színházi élet egyik emblemikus figurája, a „Kiszlorod” (Oxigén) elnevezésű színházi mozgalom elindítója, a rendezőként és színházi pedagógusként is ismert Rizsakov. A szakmai zsűri döntése

Szergej Medvegyev

Fodrásznő

Szereplők: SZÜCS NELLI, TRILL ZSOLT, TÓTH LÁSZLÓ, KRISTÁN ATTILA

Díszlet és jelmez: Viktor Rizsakov

Rendező: VIKTOR RIZSAKOV

mikor? hol?

április 9. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

EZT IS NÉZZE MEG!

videóajánló
az előadásról

alapján a *Fodrásznő* nyerte 2010-ben a X. POSZT legjobb előadásának díját, a címszereplő Szűcs Nelli pedig a legjobb női alakítás díját kapta a Maszk Színház fesztiválján.

Az előadás számos fesztiválon vendégszerepelt, így a sepsiszentgyörgyi REFLEX Nemzetközi Színházi Biennálén, a minszki Panorama Fesztiválon, a jaroszlavi Volkov Fesztiválon, a kijevi GogolFesten és az algériai Béjaia-i Nemzetközi Színházi Fesztiválon is.

Ők tudják, mi a szerelem

Szerelem idős korban?

Egyszerre tragikus és megmosolyogtató...

Burleszk és tragédia – ezt írta műfaji meghatározásként Hubay Mikós egyfelvonásos drámájának címe alá. Ezzel azt is elárulta, egyszerre tragikus és megmosolyogtató lehet, ha fellángol a szerelem két idős ember között.

– Benne van ebben a darabban minden: az esetlenség és a tragédia, öröm és bánat, a sírás és a nevetés. Talán megmosolyogjuk, hogy a nagy művész, a híres zeneszerző, Berlioz közel fél évszázad után meri csak megkérni gyermekkori szerelme kezét. Az pedig már-már tragikomikus, ahogy Estella veje nem érti az emberi érzelmeket, a szereelmet, a művészetet. Csak a praktikus szempontokkal, a saját érdekével, a személyes sikerrel foglalkozik. De a zeneszerző, a művész számára az is szomorú, hogy míg alkotásaival gyönyörű érzelmeket közvetít, új korszakot nyit a zenetörténetben, rajong érte a közönség, magával ragadja a hallgatóságot, de azt nem tudja szavakkal elérni, hogy az imádott nő elfogadja szerelmét, és ígent mondjon kérésére. Bár azt nem tudjuk, lesz-e folytatása a találkozásuknak – mondja Rátóti Zoltán rendező

Hubay Miklós egykor Tolnay Klárinak és Sinkovits Imrének írta a darabot. Rátóti Zoltán rendezésében a főszerepeket Udvaros Dorottya és Blaskó Péter játsszák, akikkel a rendező nagyon régóta ismerik egymást, az évek, sőt évtizedek során szép, komoly közös előadásaink voltak. –Számomra varázslatos lehetőség, hogy rendezőként velük állíthattam színpadra ezt a darabot – és ők lubickolnak ebben az ízig-vérig színészközpontú előadásban.

Hubay Miklós

Ők tudják, mi a szerelem

Hektor Berlioz – BLASKÓ PÉTER |
Estella, a nagymama – UDVAROS
DOROTTYA m. v. | Charlotte, a lánya –
TÓTH AUGUSZTA | Adolphe, a vő –
TÓTH LÁSZLÓ | A szobalány – LÁSZLÓ
REBEKA e. h. | Ezredkürtös – SZABÓ
SEBESTYÉN LÁSZLÓ m. v. | Loulou, az
unoka – BATTAI LILI LUJZA e. h. / CSAPÓ
JUDIT e. h.

Díszlettervező: Székely László //
Jelmeztervező: Tordai Hajnal // Dramaturg:
Kulcsár Edit

Rendező: RÁTÓTI ZOLTÁN

mikor? hol?

április 11. – 15 óra • Kaszás Attila Terem

EZT IS NÉZZE MEG!

videóajánló
az előadásról

ACADEMIA

Az **Academia Birtok** csúcsbora az **Academia Egri Bikavér Grand Superior 2023**. Birtokunk zászlóshajója már bizonyított a Figyelő **TOP 100 Magyar Bor** megmérettetésén, ahol nem csupán az előkelő **3. helyezést** szerezte meg, de a „**Legjobb vörös házasítás**” és a „**Legjobb Egri borvidéki bor**” címet is kiérdemelte. Ebben az évben a **XXX. Egri Borvidéki Borverseny** szakma zsűrije is elismeréssel adózott a tételnek, és **aranyéremmel** jutalmazta.

Fedezze fel benne az egri terroir kivételes egyediségét. www.academiabirtok.hu

A helység kalapácsa

Petőfi fergeteges eposzparódiája – tragikus felhangokkal

Szemérmetes Erzsók és annak „ötvenötéves bájai” körül forog Petőfi Sándor falusi „eposza”. Ott legyeskedik a hölgy körül Fejenagy, a kovács, vagyis a „helység kalapácsa”, Harangláb, a fondor lelkületű egyházfi, Bagarja, a béke barátja, Vitéz Csepü Palkó, a tiszteletes két pej csikájának Jókedvű abrakolója... és Petőfi is meglevenedik a színpadon. A költő a szemünk láttára találja ki és meséli el a történetet: a fejből pattannak ki a hősköltemény sorai, ami azonnal meg is elevenedik a színészek által.

A rendező, Vidnyánszky Attila megtartotta Petőfi történetét, humorát és derűjét, játékos és szabad színházat kínál a nézőknek, ugyanakkor láthatunk olyan pillanatokat is, amelyek a beregszászi színház harmincéves történetére és az orosz-ukrán háború szörnyűségeire utalnak.

– *A helység kalapácsa* szövegét néhány Petőfi-verssel egészítettük ki, illetve az *Úti levelek* azon részével, amely Kárpátaljával foglalkozik – mondja Vidnyánszky Attila. – Viszont nem tudtam kihagyni azt a gondolatot, hogy az előadás azért jött létre, és azért így jött létre, mert a társulatnak menekülnie kellett a háború miatt. A mű minden bája és humora mellett ez az előadás a beregszászi társulatról is szól, arról, hogy a színház kapaszkodó, a túlélés eszköze. Nem hangoljuk át Petőfi művét, de abból indul el az előadás, hogy ennek a társulatnak a tagjai a háború miatt itt ülnek bőröndjeiken, és nem lehetnek otthon, és hazagondolnak – és velük élje át ezt az érzést a néző is.

Petőfi Sándor

A helység kalapácsa

Fejenagy, a helyi kovács, azaz a helység kalapácsa – Szabó Imre | Erzsók asszony, a „szemérmetes” kocsmatulajdonos – Gál Natália | Erzsók asszony eladósorban lévő lányai – Cséke Adrienn, Mónus Dóra | A helybeli „lágyszivű” kántor – Sötér István | Bagarja úr, a csizmakészítő, a „béke barátja” – Szilvási Szilárd | Harangláb, a „fondor lelkületű egyházfi” – Jakab K. Tamás | Vitéz Csepü Palkó, az istállósfő, azaz „a tiszteletes két pej csikájának jókedvű abrakolója” – Ferenci Attila | Márta, a kántor „amazontermészetű” felesége – Fornosi D. Júlia / Polyák Anita | Petőfi, Bíró – Séra Dániel | Kisbíró – Rajkó Balázs | Hercegek, grófok, válogatott cigánylegények – Orosz Ibolya, Orosz Melinda, Vass Magdolna

Színpadkép, látvány: ifj. Vidnyánszky Attila

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

április 21. – 19 óra

Gobbi Hilda Színpad

A beregszászi színház és a Nemzeti Színház közös előadása

Valaha madarak voltunk

Mese Isten és ember viszonyáról

Három autentikus cigány népmese – *Hogyan lett az ember?*, *Valaha madarak voltunk* és *A csoda pipa* – „összefűzéséből” jött létre az előadás, amelyből egy ember életútját ismerhetjük meg. A történet középpontjában az Isten és az ember viszonya áll.

– Az a célunk, hogy a roma kultúrát és annak eredetét megismerhessék a nézők – mondja Nagy Regina, a Színház- és Filmművészeti Egyetem bábszakos hallgatója, a mesejáték rendezője. – Azért tartom fontosnak mindezt, mert tanulmányaim kezdetén romákkal tanultam együtt, azóta is nagyon erősen él bennem az a kép, hogy a roma közösségek nem tudnak, nem tanulnak a kultúrájukról. Ezért fogalmazódott meg bennem az a cél, hogy a roma és a magyar gyermekeknek is szeretnék erről a kultúráról mesélni. Fontosnak tartom azt is, hogy ezáltal közelebb kerüljenek a gyerekek egymás etnikai és kulturális elfogadásához. Szeretném a roma kultúra szimbólumrendszerét ismertetni a látványvilágon és a zenén keresztül.

S hogy miről szól a *Valaha madarak voltunk* előadás? Arról, hogy senkinek sem könnyű ezen a világon. Dolgozni kell, tanulni kell, bizony elfárad az ember. Nem volt ez másképp a Jóistennel sem. Meg kellett teremtenie az eget és a földet, az embereket – a fehéret, a feketét és végül a cigányembert is. Amikor minden elkészült, nagy öröm lett: szólt a zene, és egymást átkarolva járták a táncot. Ám a cigányembert egyszer csak magával ragadta a jókedv, olyan vadul és szabadon táncolt, hogy madárrá változott, és elrepült. Így kezdődött egy nép hosszú vándorlása hegyeken, vizeken, országokon át. Így kezdődött minden, az első cigányemberrel. Az ő

életútján keresztül mesélünk a cigányság történetéről: az útrakelésről, az otthonkeresésről, a nehézségekről és az örömről, amelyet a zene és az ének ad. De mesélünk az Istenről is, aki néha hallgat, néha válaszol – és arról a különös kérdésről, hogy miért mondják: valaha madarak voltunk...

A Nemzeti Színház a 2025/2026-os évad elején indította útjára a kisgyerekeknek szóló Magyar Népmese Háza sorozatot. A *Tizenkét varjú* és a *Halász Józsi* című mesejátékok után a *Valaha madarak voltunk* a program harmadik előadása.

Valaha madarak voltunk

Bábos daljáték 8 éves kortól

Cinka – BUBIK RÉKA e. h. | Cigány ember – PALLAG MÁRTON | Isten – KOVÁCS S. JÓZSEF | Fekete és fehér ember, madarak, bíró, szomszéd, hivatalnok, szakács, hopmester, király – MADÁCSI ISTVÁN, SÉRA DÁNIEL | Zenész – KELLER DÁNIEL MÁTÉ

Látvány: Nyitrai Karolin e. h. // Adaptáció: Zrínyifalvi Eszter Anna // Dramaturg: F. Tóth Gergely Ádám e. h. // Zenei vezető: Svéd Mátyás // Koreográfus: Lehel Vilmos // Rendezőasszisztens: Kordics Luca e. h.

Rendező: NAGY REGINA e. h.

mikor? hol?

PREMIER: április 9. – 15 óra

További előadás: április 12. – 11 óra
Kaszás Attila Terem

Szívem királynője

Gyógyulás az emberi szíveknek

Erzsébet a koronázására készül. Maurice kommandósként azt a feladatot kapja, hogy a Buckingham-palotában őrizze a koronaékszereket – épp a saját születésnapján. Az egyszerű katona ezen a különös éjszakán tudásával és sármjával elvarázsolja a hamarosan II. Erzsébetként uralkodó fiatal nőt, akibe halálosan beleeszeret. A fiatalok megígérik egymásnak, hogy hatvan év múlva újra találkozni. Maurice egész életét meghatározza ez a várakozás. Bár hűséges felesége, Helena úgy gondolja, hogy ez a történet csupán férje képzeletének szüleménye, Maurice hajthatatlanul hisz abban, hogy a királynő betartja ígéretét. Eközben megismerjük a halálos betegségben szenvedő Maurice utolsó napjait, aki elszántan várja a hamarosan bekövetkező kilencvenedik születésnapját, és rajongva idézi fel azt a hajdani sorsdöntő találkozását. Az idős házaspár szerény körülmények között tengődik egy kis londoni külvárosi házban, és a folyton zsörtölődő, korábban ékszerész-ként dolgozó Maurice emlékei egy izgalmas, titokzatos múltba vezetnek vissza. És eljön a várva várt évforduló napja. Csengetnek. Az ajtóban egy női alak áll...

A *Szívem királynője* című darab szerzője, Nichola McAuliffe szerint „minden jó történet az élet harmadik felvonásában játszódik”, és ez a megható, szellemes párbeszédéből építkező színdarab egyúttal elgondolkodtató számvetés is a szerelem és hűség mibenlétéről, az örök vágyakozás és az önfeláldozás szívszorító megé-

léséről. Így kap sajátos fénytörést a darabban elhangzó mondat: „kezembem tartottam az ön szívét”. A darab 2012-ben elnyerte a rangos Edinburgh Stage Awardot.

„Lenyűgöző történet ez, amelynek során gyógyulást nyernek az emberi szívek. A szerelem az, amire igazán vágyunk! Talán nem a szerelem a legnagyobb dolog, amit elsajátíthatunk ebben az átkozott világban?!” – mondja Viktor Rizsakov. A neves orosz színházi alkotó a 2009 óta máig sikerrel játszott *Fodrásznő* rendezője sziporkázó humorú, ugyanakkor szívhez szólóan érzelmes előadást ígér a közönségnek.

Nichola McAuliffe

Szívem királynője

Maurice – TRILL ZSOLT | Helena – SZÜCS NELLI | Katy – POLYÁK ANITA

Fordította, Dramaturg: Kozma András // Dísztet: Csíki Csaba // Jelmez: Cs. Kiss Zsuzsánna

Rendező: VIKTOR RIZSAKOV

mikor? hol?

PREMIER: április 24. – 19 óra

További előadások: április 25., 26. – 19 óra

Kaszás Attila Terem

Szücs Nelli, Trill Zsolt

ELŐKÉSZÜLTBEN

Muskátné körhintája

Molnár Ferenc *Liliom* című darabja nagyon eltalált a Nemzeti Színházban; nem csak engem.

A darab helyszíne: Budapest, vurstli, 1909, Muskátné körhintája.

Azóta minden megváltozott és lényegében minden ugyanaz.

Köszönet a darab alkotóinak, hogy ilyen elevenné formálták *A Pál utcai fiúk* című világhírű regény szerzőjének százhuszonöt éves színművét!

A kiáltók már a gyülekezőkor nagy hangon skandálják, majd a darab végén újra és újra – szinte belénk ég: „Muskátné körhintája; gyertek, gyertek, üljetek fel Muskátné körhintájára!”

Muskátné körhintája!

Aztán megszedülve a legéletbevágóbb ügyeinket hanyagoljuk el; sőt, azokat ütjük meg, akik igazán szeretnek bennünket. Inkább a körhinta kell, a zaj, a nyilvánosság, a vurstli, csak életünk gyarló tévedéseivel és halálos ürességével ne kelljen szembenéznünk.

Döbbenetes a darab fordulata – amit Molnár Ferenc a „túlvilágra” helyez: amikor kapunk egy újabb esélyt, megint elrontjuk; a legutolsó eséllyel sem élünk jól...

Kell a kegyelem!

Ez az isteni irgalom azt jelenti, hogy Isten egy adott ponton kivesz minket a körhintából – még mielőtt elháynánk magunkat –, hogy térjünk végre észre, és lássuk be, életünk nem körbe-körbe forog, tele pótcsalekvő, és évről évre gyarapított ismétlődéssel, hanem Isten a történelmet a végcélja felé vezeti, a mindennek helyreállítása felé. Jó lesz kiszállni...

Steinbach József írása a Liliom előadásról a rövid elmélkedéseket, bibliai ibletésű reflexiókat tartalmazó Boldog viszontagságok című kötetben jelent meg

**„Számomra misztérium
a színházi előadás.**

**A társadalomban is ezt kellene
megtanulni: egymásra figyelni.**

**Enélkül nem születik meg az
előadás, nem működik a világ.**

Egymásra figyelni, nyitni a világra

Steinbach József: „A színház olyan szentély, ahol az ember úgy van középpontban, hogy közben keresi az Istent”

A Nemzeti Színház rendszeres látogatója – Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, református zsinati elnök. Ide ugyan a hivatali szolgálat, a lelkipásztori kötelességek elvégzése után, szabadidejében érkezik, de hivatása miatt is fontosnak tartja a színházat. Az itt szerzett élményeiről nemcsak a családi, baráti találkozók, közösségi rendezvényeken beszél, időnként az istentiszteleten mondott igehirdetéseibe is beépíti az adott bibliai idézethez illeszkedő történeteket.

Már a magyar színjátszás gyökereinél ott találjuk a protestáns iskoladramákat...

– Pedig a kezdetekben sokan rossz szemmel néztek a színházi kultúrára. Úgy tartották, hogy az valami színlelés, és rontja az erkölcsöket. Kálvin ugyan ezt nem mondta ki, de az ő ideje alatt Genfben sem voltak nagy hagyományai a színháznak. De az anglikán egyház, amely részben protestánsnak számít, a reformációnak egy speciális ága, sokkal szigorúbb volt. Oliver Cromwell idején, 1646-ban – akkor harminc éve halt meg Shakespeare – Londonban betiltották a színjátszást. Csak az 1660-tól uralkodó II. Károly engedélyezte újra. A puritán mozgalom célja az anglikán egyház megtisztítása volt,

és úgy gondolták, ennek része a színjátszás, főleg a világi színjátszás betiltása is. Hangsúlyozni szeretném: mindezzel a mai protestantizmus semmilyen szinten nem ért egyet, nem tud azonosulni.

Az első magyar iskoladramák 16. századi szerzői közül több lelkészt is számontart a színháztörténet, de az irodalomtörténet is. Igaz, nagyon nehéz szövegeket hagytak ránk...

– A reformációban nagyon sokan, és viszonylag hamar felismerték az iskolai színjátszás jelentőségét, legyen szó akár a hittartalmak átadásáról vagy bibliaismeretről, ezért íródtak az úgynevezett iskoladramák. Egyháztörténeti szempontból is

nagy tisztelettel emlékezünk ezekre a négy-ötszáz évvel ezelőtti testvéreinkre. Persze az alkotásaik ma már nehezen olvashatóak, és a színházművészet szempontjából sem jelentősek, mivel az iskoladramákat didaktikus céllal írták. Ezzel a módszerrel igyekeztek aktivizálni a gyerekeket, a frontális oktatás helyett így tudták bevonni őket az ismeretszerzés folyamatába. Ezáltal nemcsak tartalmat adtak át, nyilván próbálták az evangelizációt is végezni, a hitvallásokat is átadni, az élő Istenbe vetett hitet erősíteni. A mai bibliadráma ezt a módszert fedezte fel újból, az egykori iskoladramák hagyományait eleveníti fel modern pedagógiai eszközökkel.

Az iskolai élet mely területein jelenik meg ez a „pedagógiai eszköz”?

– Fontos szerepe van a hitoktatásban, a katekézisben és lelki gondozásban is. Ha én szereplője, részese vagyok egy történetnek, és saját szavaimmal mondom el az érveimet, mindjárt jobban megértem az egészet. Vegyük például a vámszedő, de Jézust a házba mégis befogadó Zákheus találkozásának történetét. Ha Zákheus vagy Jézus szempontjából mondom el, akkor különböző oldalról azonosulok az eseményekkel, és a különböző nézőpontok miatti különbségeket természetesen meg lehet beszélni. Lelki gondozásnál részese lehetek valami olyan problémának, ami engem személyesen érint. A megoldáskeresésben ilyenkor is sokat segíthet a dramatikus feldolgozás. Itt kell megemlíteni az evangéliumi színházak megjelenését is. Ezek szintén az iskoladramák modern folytatásának tekinthető előadásokat hoztak létre. Főleg a rendszerváltás után több gyülekezetben is alakultak színjátszó körök, és az indirekt misszió egyik eszközeként működtek, sokan közülük azóta is működnek. Ebben az időben jelent meg nálunk is az utca-

misszió, amikor zeneszámok, gyakran dicsőítő énekek között egy-egy rövid bibliai részletet, párbeszédet, miniszíndarabot is előadnak a fiatalok.

Ezek azok a műfajok, amelyeket nem biztos, hogy az idősebbek szeretnek!

– Nincs új a nap alatt. Mindig ugyanazok a problémák élednek újra. Tudom, ma is sokan vannak, akik minden ilyen újdonságot elutasítanak, az evangéliumi üzenet megzavarásának tekintik. De szerintem, aki hitre jut, az talán egy ideig lehet szemellenzős. Annyi a világban a kísértés, hogy megzavarhatja valami a figyelmét. Viszont akinek szilárd hite van, az nyitott tud lenni, mindenkivel tud beszélni, meg tudja a másikat hallgatni még akkor is, ha az a másik ember egészen másképpen gondolkodik a világról, mint ő. Ha tudunk egymással beszélni, kialakul egy bizalmi viszony, abban megszólalhat az evangéliumi üzenet. Nyitni kell a világ felé, és ennek a nyitásnak kiváló lehetősége a kultúra, a színház. Szerintem adott esetben szakrális zene lehet egy Quimby-koncert is. Sok olyan dalszöveg elhangzik, amely az emberlét nyomorúságáról beszél, miközben kiált a megoldásért. Valahol a művészetnek is az a lényege, hogy őszintén elmondjuk az örömeinket, de a kérdéseinket, kétségeinket is, és azt, hogy mi nyomorít meg ebben a földi életben. Azért beszélünk minderről, mert szeretnénk a kérdéseinkre választ, a problémáinkra örök megoldást találni, és közben valami mindenütt igaz, fix értékrendszerhez igazodni.

Amikor még iskolába járt, részt vett dramatikus foglalkozásokon?

– Nem emlékszem, hogy mint pedagógiai módszert alkalmazták volna az általános és a középiskolában a drámapeda-

gógia, de a teológián már tantárgy volt a bibliadráma. Viszont voltam diákszínjátész. A Herendi Porcelángyárban, ahol a szüleim dolgoztak, nagyon jó színjátszókör működött. Már hatodikos koromban bekerültem abba a közösségbe, és később, középiskolásként is visszajártam oda. Ott tanultam meg, milyen érzés az, hogy egy közösség tagjaként másoknak is átadhatok valamit. Azóta nagy tisztelettel tekintek a színészekre, akik ugyan játszanak, de hatalmas alázatot igényel a munkájuk, hiszen közben odafigyelnek a társaikra, a szerzőre, aki üzeni akar valamit a darabjával, követik a rendező utasításait, aki átlátja, kézből tartja ezt az egész különleges képződményt, előadás közben persze érzékelnünk kell a közönség reakcióit is. Ezért lett számomra misztérium a színházi előadás. A társadalomban is ezt kellene megtanulni: egymásra figyelni. Enélkül nem születik meg az előadás, nem működik a világ.

A herendi színjátszócsoporthoz milyen szerepeket kapott?

– Már nem tudnám felidézni a szerepeimet. Az biztos, hogy nem nagy klasszikusokat, inkább vidám egyfelvonásos darabokat mutattunk be. Elsősorban a szórakoztatás volt a cél. Persze ha valami ünnepség volt, akkor is mi szerepeltünk, énekeltünk, verseket mondtunk, irodalmi idézeteket olvastunk.

Nem csábította a színészi pálya?

– De. Erősen gondolkodtam ezen a hivatáson is. Ám tiszta voltam a tehetségem korlátaival, miközben egyre határozottabb céljává lett számomra a teológia. Ennek ellenére nem szakadt meg a kapcsolatom a színházzal. Számomra a színház misztérium, szentély, mert ha más módon is, mint vasárnap a templomban, de itt is Istenről, Isten szeretetéről beszélnek, és arról a megoldásról, amit az Isten adhat, és amire nagyon nagy

szükségünk van. Olyan szentély ez, ahol az ember úgy van középpontban, hogy közben keresi az Istent.

Jól gondolom, hogy nézőként – a balatonalmádi lelkesítő szolgálat miatt – leginkább a veszprémi színházba jár?

– Nagyon régóta járunk a veszprémi Petőfi Színházba, és az utóbbi időben az a megtiszteltetés ért, hogy a Nemzeti Színház bemutatóira is rendszeresen meghívunk. Hosszan tudnám sorolni a számomra kedves, emlékeztető előadásokat. Van úgy, hogy otthon egy hétig is beszélgetünk a látott előadás után. De az is előfordul, hogy az idehirdetésbe belefoglalom a színdarabban felvetett problémát, üzenetet, ha azzal éppen jól lehet illusztrálni az Ige üzenetét. A látottakról többnyire írok is magamnak egy rövid tárcát.

A Pápműködő Református Teológiai Akadémián homiletikát, vagyis egyházi retorikát oktat. Ennek kapcsán is felhasználja a színházi élményeket?

– A Biblia üzenete gyönyörűsége, de ennek megszólító, életszerű továbbadása nagyon nehéz és szép feladat. Az elvont teológiai szöveg nehezen ér el az ingerküszöböt, ezért van szükség az életből vett példákra. A lelkipásztoroknak is meg kell érteniük, ha nem figyelnek oda a világ dolgaira, ha nem tudják, mi történik körülöttünk, akkor képtelenek lesznek megszólítani az embereket. A színházi előadásokban is nagyon sok emberi probléma, korunkat jellemző nehézség fogalmazódik meg, ez is segíthet a figyelemben, az embertársaink megértésében.

FILIP GABRIELLA

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

„Mint elsőrendű csillag ragyogott”

Prielle Kornélia – a Nemzeti Színház elfeledett nagy művésze

„Ő a természettől nemcsak sok művészi kész adománnyal van megáldva, hanem, ami több, külső és belső tehetségei szép összhangban állanak.”
A jellemzés Prielle Kornéliáról, a Nemzeti Színház egykori legendás művészeről íródott, akinek idén ünnepeljük születésének 200. és halálának 120. évfordulóját.

„Az úttörőktől átmenet ő színészetünk modern korszakába. Dérnyétől, Kántornétól [...] veszi át a mandátumát, és elhozta a múlt század utolsó tizedeibe, amikor öregségében is a Nemzeti Színház egén mint elsőrendű csillag ragyogott” – írta Prielle Kornéliáról az Új Időkben Rákosi Jenő író-újságíró. Kortársai így méltatták: „Modora, tartása, minden mozdulata könnyed és előkelő... Egész lényén báj és kecs, csodás varázs ömlött el.” „Ő a természettől nemcsak sok művészi kész adománnyal van megáldva, hanem, ami több, külső és belső tehetségei szép összhangban állanak.” „Prielle Kornélia asszony minden szerepét, helyesen, érzelmi oldaláról fogta föl, s a természetesség és összhangzás egyszerűségével adta elő. Az összhangra törekvés művészi, a természetesség szívre hatóvá teszi játékát.” „Ő sohasem dagályos, áradozó, avagy eszközeiben fölösleges. Amit kevéssel kifejezhet, ott nem alkalmaz nagyobb körű mimikát, hangsúlyt.”

Ezeknek a véleményeknek a tükrében furcsa szembeülni azzal, hogy Prielle Kornéliát egyáltalán nem emlegetjük a nemzet jelentős színházművészei között. Bizonyára hozzájárul ehhez, hogy azokat a műveket, a 19. század második felének divatos francia szalondramáit, amelyekben felejthetetlennek ítélt alakításaival feltűnt, belepte a por, s nemigen kerülnek újra a színházak műsorára. Leginkább ifjabb Alexandre Dumas *A kaméliás hölgy* című művét veszik elő, ám akkor sem emlegeti senki, hogy ebben a darabban milyen nagy sikere volt a Nemzeti Színház legendás tagjának...

1844 decemberében érkezett Pestre az akkor tizennyolc éves Prielle, amire jó fél évszázaddal később így emlékezett vissza: „Mily boldog voltam, hogy végre itt lehetek a fővárosban, és színről-színre láthattam az annyszor emlegetett nagy művészeket. Alig tudtam bevárni az estét, mikor Lendvay Márton jutalomjátékával *Don Cesar de Basant* adták. S milyen szépnek tetszett előttem az a közsínház, melyről oly sokat beszéltek nekem, ott a vidéken. Mint dobogott a szívem, mikor ott a vasrács mögött, az árkádok alatt befordultam a fákkal beültetett udvarra, hogy felkeressem az igazgatót, Bartay Edét. Mennyire jól esett nekem biztató szava, hogy majd kapok új szerepeket... Úgy tetszett nekem, elértem boldogságom netovábbját. És el is határoztam, hisz alig voltam négy éve színész: no, most fogok csak igazán tanulni.” A kezdő színész szerződése egy évre szólt, és annak lejárta után inkább visszatért a több bevétellel és sikerrel kecsegtető vándorszínházi életformához, különféle társulatokkal járta az országot (vendégként fellépett közben a Nemzetiben is), hogy ismert és tapasztalt művészként 1859-től újra a társulat tagja lehessen – immár végleg.

A korszak egyik legnépszerűbb írója, Csiky Gergely megígérte a korosodó művésznőnek, hogy ír egy jó, hatásos szerepet számára, amely túlságos megerőltetést nem igényel, s nagyrészt ülni is el lehet játszani. A művész így idézte fel az „ajándékot”, amelyet a Nemzeti Színház igazgatójától, Paulay Edétől kapott kézhez: „Szilveszter estéjén, hatalmas csomagot hozott

A márványba faragott „nagymama” – a Telcs Ede műtermében készült mellszobor ma a Nemzeti Színházban látható | fotó: OSZMI

PRIELLE KORNÉLIA

(1826. június 1., Máramarossziget – 1906. február 26, Budapest)

Prill Antónia néven született. Színészi pályáját 1841-ben Szatmáron kezdte. Bejárta az országot és Erdélyt, 1844-ben egy évre szerződött a Nemzeti Színház, utána különböző társulatokkal lépett fel. 1859-ben ismét a Nemzeti Színház szerződött, amelynek haláláig tagja maradt.

Életének egyik sokszor felidézett eseménye 1846-ban történt – Petőfi Sándor feleségül kérte Debrecenben, s csak azzal hiúsult meg a házasság, hogy a pap nem eskette meg őket sebtében. A kortársak mindegyike úgy tudta, hogy ereiben francia emigránsok vére folyt, ezért játékában is érezhető a francia elegancia. Bár a francia polgári szalondarabok tökéletes tolmácsolójaként aratta legnagyobb sikereit, a francia eredetből semmi sem igaz. Halálakor a Nemzeti Színház előcsarnokában ravatalozták fel.

a színház szolgálja, Paulay következő levelével: Nagyrabecsült barátnőm! A mellékelt darab meglepetés volt számomra, de ez tulajdonképpen önnek szól. Átolvastam a darabot, és elhatároztam, hogy elküldöm önnek bírálatra. Ha az ön ítélete kedvező, akkor a darab el van fogadva, és már március közepén előadjuk. Lenne szíves ezt mielőbb átolvasni, hogy aztán leírat-hassam. Tudtommal Csiky ezzel egy régi tartozást akart jóvá tenni. Ez tehát az ő újévi szerencsekívánata, de a magamét is hozzá fűzöm. Készséges barátja: Paulay Ede.

Anagymama volt: Csiky hálája. Mikor elolvastam az első föl-vonást, talán mondanom sem kell, úgy éreztem, betelt a lelkem vágya. Egy író, ki megértett; aki úgy rajzolta azt az ősz hajú úri-asszonyt, mint magyar író közt még kevés: tiszteletreméltóan...

Ismét lepergett egy csomó fővényszem azon az órán, mit úgy hívnak, hogy idő.”

Az 1891-ben *Anagymama* nemzeti színházi premierje utáni napon a Pesti Hírlap kritikusja így számolt be a színjátékról: „az előadás jó volt, és a szereplők közül elsősorban Sz. Prielle Cornéliát kell kiemelni, aki a jóságos, nemes szívűen gondolkozó, sokat szenvedett nagymamát annyi derűvel, annyi színnel, az érzelmek oly gazdag változatával mutatta be, amennyit tőle nem vártunk.” Arra már nem tért ki a publicista, hogy miért nem várta... De talán ez a mondat megmagyarázza, hogy miért nem lett, s ma sincs olyan kultusza a színésznőnek, amelyet megérdemelt volna.

GAJDÓ TAMÁS

Idegen szó a Nemzeti Színházban

– Ira Aldridge

A legelső idegen szó, mely a Nemzeti Színházban elhangzott, angol szó volt, és az is egy szerencsén szájából jött ki.

Akkoriban volt ez, amikor a híres észak-amerikai író, Beecher Stowe asszony regénye izgalomba hozta az egész művelt világot: „A Tamás bátya.” Ez a regény volt a melegágya a nagy világháborúnak, mely a szabad államok északi és déli része között lefolyt, s a néger rabszolgák felszabadításával végződött. Népszerű volt ez időben a fekete képű Cham-ivadék.

S ebből a fajból támadt a leghíresebb színész, a Shakespeare-darabok személyesítője: Ira Aldridge.

A híre rég megelőzte jöttét: őt a néger Rosciusnak nevezték.

Természetesen a legelső szerep, melyben fölépett, Othello volt. Ezt az ő számára teremté a nagy brit költő.

Csúnya volt! A pofája olyan rút, mint az oroszláné. De hát az oroszlánnak is olyan csúfnak kell lenni, hogy felséges legyen. Tehát a szerencsenek is, hogy szerencsenek ideális legyen.

Nagy feje volt, kiülő magas homlokkal, duzzadt ajkai, széles válla, nagy mellkasa, herkulesi termete.

És aztán a hangja! Gyöngéd suttogásában az oroszlán mormogása, kitöréseiben az oroszlán ordítása: de egész szavalásában a magyarázó értelmiség. – Én abból, amit az angolok beszélnek, egy szót meg nem tudok érteni; míg Aldridge-nek minden elmondott sorát úgy értettem, mintha olvasnám. Tőle tudtam meg, hogy milyen szép az az angol nyelv: mennyi erő, mennyi változatosság van annak a szavaltában! Talán csak a magyar vetekedik vele.

Az ő Othellója ismertette meg igazán Shakespeare remek alakját.

Azóta is láttam több Othellót, nagy művészekről: magyarokról, olaszoktól, németektől, kik szintén remekeltek benne. De azok mindannyian mégis csak feketére festett Jáfet-ivadék voltak: ez volt az igazi Cham-unoka: az afrikai nap alatt növekedett bisbariba néger.

Most is emlékemben cseng minden szava attól a gyöngéd szerelmes hívogatástól kezdve: „Come Desdemona”, egész addig a vértiss hördülésig: „I have no wife!”

A többi játszóársak mind magyarul beszéltek, csak ő maga beszélt angolul. S a közönség ezt nem találta nevetségesnek.

Azután több mesterszerepében láttuk: Lear királyban, Macbethben, Shylockban: ezekben már kendőzött arcszínnel. Itt már a Jáfet és Semi faj sajátosságait vette fel, s az is sikerült neki.

Aztán mikor a nagy klasszikus tragédiák előadásának vége volt, akkor még megszerezte a közönség kedvéért a műélvezetet egy ráadással. Előjött mint Mungó, a néger rabszolga, csikos mellényben, pantallonban, kezében pálinkáspalackkal; danolt néger dalokat: „Opossum of the gum three”, táncolt néger táncot: ivott (igazi gint), veszekedővé lett: „I will fight”; utoljára szerelmes nótát énekelt a „rózsájához”. Olyan szeretetre méltó volt ebben az öngúnyoló valódi szerencsen alakban.

Az italt egyébiránt nagyon szerette. Öltözőasztalán ott állt mindig a palack, tele erős vörös borral. (Játék végén már üres palack.) S az ivás hatása meglátszott a játékán. A műértő szem megkülönböztethette, hogy ez egypalackos előadás volt, ez meg kétpalackos.

Láttam tőle Macbethet kétszer egymás után eljátszani.

Az első előadása csupa tanulmány volt. Egy szörnyalak lelki küzdelmeinek emberi magyarázása. Mikor kijön a meggyilkolt király hálószobájából: a feleségének mutatva a véres kezét: „That is a surry sight!” – Aztán az a megrettenés, mikor a díszlakomán a pohárköszöntő alatt meglátja Banquo szellemét, s kiejti kezéből a serleget. Végül a Macduffal kezdett párviadala, melynél megbénítja a karjai erejét ellenfelének az a mondása, hogy őt nem szülte anya; ügyetlenül védi magát, halálos sebet kap, akkor kiejti kezéből a kardot; dákosát rántja elő, de már csak vaktában hadonász, nem is látja az ellenfelét, kétségbeesetten

Ira Aldridge Othello szerepében

Idegen nyelvű előadások ma megszokott események a magyar nézők számára – lásd például a Madách Nemzetközi Színházi Találkozót. De hogyan volt ez anno – feliratozás, szinkrontolmácsolás nélkül? Az 1850-es évek közepének egyik legjelentősebb Shakespeare-színésze, igazi sztárja, a rabszolgával rendelkező, színesbőrű Ira Aldridge 1853 tavaszán *Othellót* alakította a Nemzetiben: ő angolul játszott a mórt, a társulat magyarul játszott – ez derül ki Jókai írásából. Vajon ez csak valami egzotikus különlegesség volt, vagy művészi élmény? Ne felejtsük: akkoriban aligha volt bárki is a közönség soraiban, aki tudott volna angolul. Aldridge vendégjátékának sikerét jelzi, hogy a *Macbeth* is színre került, sőt a *The Padlock* című népszerű rövid vígjátékot is láthatta Jókai, amiben egy Mungo nevű rabszolgát alakított az amerikai születésű, angol színész.

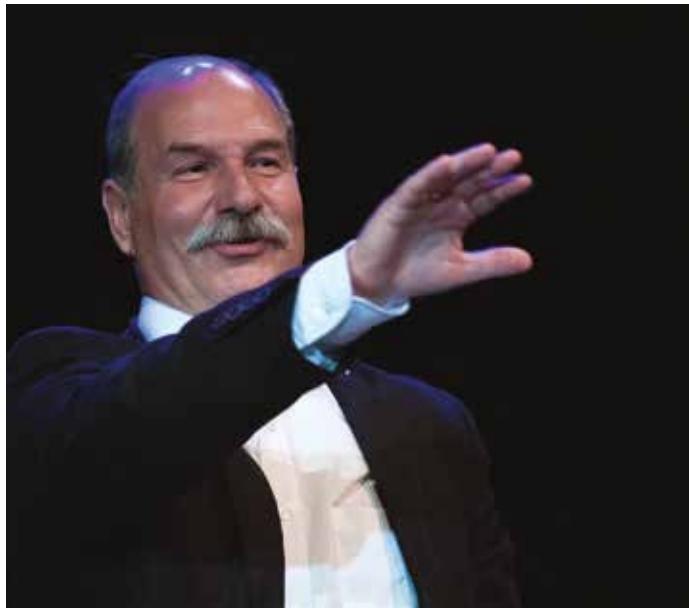
szurkál a levegőbe, végre összeomlik; ennél természetesebben egy koronás rémalak összetörését nem lehetett visszaadni.

Ez volt az egypalackos előadás.

A második *Macbeth*-alakításnál már észre lehetett venni a különböző művészi felfogást. Itt a művész egy bőszyűlt fenevadat játszott, aki a bűnével dicsekszik, s a pokoltul sem ijed meg. A szegény Banquo ugyan sietett vissza a föld alá, mert a fejéhez akarta vágni a billikomot. A végjelenetnél pedig, ahelyett hogy a szerepbeli instrukciója szerint szépen halálra engedje magát sebesíteni, nekirohant Macduffnak, s birokra kelt vele, s még megtörtént volna, hogy ezúttal *Macbeth* gyűri le az ellenfelét.

De szerencsére Macduffet Szigeti Józsi személyesíté, aki nem engedi csúffá tenni a magyart: „de biz engem csak nem gyűrsz le, adta szerencsenje!” S azzal ő is nyalábra kapta, s úgy teremtet-e a földhöz a *Macbeth*-jét, hogy az csak ott maradt elterülve. Úgy vitte el négy ember két kezénél, két lábánál fogva az öltözőbe. Ez volt a kétpalackos előadás.

*Részlet Jókai Mór 1900-ban megjelent
A hajdani Nemzeti Színházról című írásából*

ÁPR. 12. | BEREZ-EST

KŐKERTBEN LILIOM » Mátyás király, léha udvaroncok, az Igazságon élőködő ravasz és hatalomvágyó Hamisság, a kőkertbe zárt liliom öröme, az Igazság ritka trónolása... Ezekről mesél Berez András a filozófia partjaira sodródva.

mikor? hol?

április 12. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

ÁPR. 13. | SZFE-ELŐADÁS

SZERETETT SZERETETNYELVÜNK » Valós személyek hiteles monológjaiból készült előadást mutat be a Színház- és Filmművészeti Egyetem III. éves prózai színész osztálya. Az Ilja Bocsarnikovsz által rendezett vizsgaelőadás témája a szerelem.

mikor? hol?

április 13. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

ÁPR. 20. | HOBO-EST

TÚLÉLŐ TRALLALLA » Földes László Hobo a maga saját nézőpontjából meséli el az elmúlt harmincöt év történetét.

mikor? hol?

április 20. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

ÁPR. 10 – MÁJ. 11. | MITEM-PROGRAMOK

A 13. Madách Nemzetközi Színházi Találkozó az előadások mellett programokat is kínál az érdeklődő közönségnek.

KIÁLLÍTÁS » Valère Novarina, a nemrég elhunyt francia drámaíró és rendező magyarországi előadásairól és a MITEM-en látott produkciónak szóló fotók idézi meg.

április 10. – május 11. • a Gobbi Hilda Színpad előtere

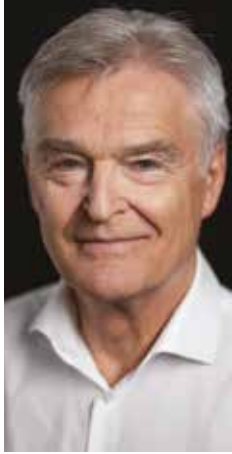
KÖNYVBEMUTATÓ ÉS FELOLVASÁS » Valère Novarina az *Ismeretlen tett, avagy a hiányzó felvonás* című darabja az SZFE-Könyvek sorozatban jelenik meg. A kötetet a fordító Sepsi Enikő mutatja be, a műből részleteket olvas fel Ráckevei Anna és Berettyán Nándor.

április 13. – 17 óra – Nemzeti Színház, első emelet

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓK » A MITEM minden előadása után alkalom nyílik találkozni és beszélgetni az alkotókkal: rendezőkkel és színészekkel.

április 10. – május 11. – az előadások után

További részletek: mitem.hu

KITÜNTETÉSEK MÁRCIUS 15-ÉN

Magyarország Kiváló Művésze díjat vehette át **RUBOLD ÖDÖN** színművész emlékeztető klasszikus és kortárs szerepeinek elismeréseként. Jászai Mari-díjban részesült **KATONA KINGA** színművész, aki érzékeny, erős érzelmi jelenlétű alakításaival számos jelentős szerepben bizonyította tehetségét.

A színház háttérben dolgozó szakembereinek munkáját is állami elismeréssel jutalmazták. A Magyar Érdemkereszt arany fokozatát kapta **KULCSÁR EDIT**, a MITEM főszervezője. A Magyar Érdemkereszt ezüst fokozatában részesült **FLAMENT KRISZTINA**, a Nemzeti Színház vezérigazgatói asszisztense. A Magyar Érdemkereszt bronz fokozatát vehette át **Dani Tamás**, a színház szervezési és jegyértékesítési osztályának vezetője és **Halász Ildikó**, a Nemzeti Színház könyvelője.

HÍREK

SZAVAZZUNK BLASKÓ PÉTERRE!

2026-ban is közönségsvavazás dönt a Halhatatlanok Társulatának új tagjairól – színész kategóriában Bán János, Máté Gábor és Köles Ferenc mellett a Nemzeti Színház művésze, Blaskó Péterre is lehet szavazni. A kezdeményezést az egykori Stúdió című televíziós kulturális hetilap alkotói, Érdi Sándor és Szegvári Katalin hozták létre 1996-ban. Szavazni az ATV honlapján május 31-ig lehet. Részletek: szavazas.atv.hu/halhatatlanok

NEMZETISÉGIÉK A NEMZETIBEN

Magyarországi bolgár, görög, német, roma, szerb, horvát, örmény, ukrán és szlovák nemzetiségi társulatok előadásai voltak láthatók március 14. és 22. között a Nemzeti Színházban rendezett Jelen/Lét Fesztiválon. Bemutatót tartott a Magyarországi Nemzetiségek Színházi Társulata, a program különlegessége a Duna Művészegyüttes „nemzetiségi” előadása volt. A fesztiválnak 2018 óta a Nemzeti ad otthont.

TUDOMÁNY A MŰVÉSZETBEN

A Magyar Tudományos Akadémia (MTA), valamint hazai és határon túli a színházak képviselői találkoztak március 9-én a Nemzeti Színházban. Az Akadémia alapításának bicentenáriuma alkalmából meghirdetett „Magyar Tudomány Éve a színházban” programhoz kapcsolódó egyeztetésen ismertették: nagyszínpadi bemutatók 5–10, stúdiószínháziak 3–5 millió forint támogatásra pályázhatnak. A támogatott produkcióknak 2026. december végéig kell megvalósulniuk. A marosvásárhelyi, a kolozsvári, illetve a debreceni, a győri, a kecskeméti, a miskolci, a pécsi és a szegedi színház mellett a Nemzeti Színház is részt vesz a programban egy Semmelweis Ignácról szóló előadással.

SZÍNHÁZTÖRTÉNETI VETÉLKEDŐ

Tizenkettedik alkalommal hívott színház történeti vetélkedőre 10-edikes és 11-edikes diákcsoportokat a Nemzeti Színház. „Nemzetiszínház történeti” vetélkedőkben négyfős csapatok vehetnek részt. Az első három internetes fordulóból továbbjutó hat legjobb csapat előben méri össze tudását a júniusi döntőben. Az idei vetélkedő témája Az ember tragédiája. A győztes csapat iskolájába egy napra „kitelepül” a Nemzeti Színház rendhagyó irodalomórákkal, beszédórával, olvasópróba játékkal, smink- és fodrászbemutatóval.

KIÁLLÍTÁSOK

a kiállítások egész nyáron szerdától vasárnapig 10–18 óra között látogathatók | BGM | egy belépővel valamennyi kiállítás megtekinthető

1956-1989

A SZEMBENÁLLÁS NÉHÁNY SZÍNHÁZI ELŐADÁSA – példák Németh László Galileijétől Ivo Brešan Díszvacsora a temetkezési vállalatnál című művéig

PETŐFI, SZÍNHÁZ

A VÁNDORSZÍNÉSZETTŐL A KÖSZÍNHÁZAKIG Magyar nyelvű színháztörténet Petőfi korában, 1823–1849

„JÁTSZÓTÁRSÁK” – FOTÓKIÁLLÍTÁS

ILOVSKY BÉLA FOTÓGRÁFUS képei az elmúlt 55 évből, pillanatok a hazai és határon túli színházi világból.

KULISSZÁK KÖZÖTT

PRÓBÁKTÓL A PREMIERIG Az állandó kiállítás a színházi alkotófolyamatot bemutatva vezeti végig a látogatót a magyar színháztörténet kiemelkedő pillanatain.

PROGRAMOK

VILLAKONCERT

KÓBOR ÉVA HEGEDŰMŰVÉSZ MUZIKÁL.
április 1. – 16 óra | Belépő: 1500 Ft | BGM

SZÍNHÁZ ÉS FESZTIVÁL

1715380.NŐ Csüdöm Henrietta négy, első látásra átlagosnak tűnő lány történetét, akik azonban nem átlagos módon keresik a megélhetésüket: prostituáltak. Az előadást követően a hirdetik ki a Magyar Színházak 38. Kisvárdai Fesztiváljának versenyprogramját.

április 8. – 16 óra | A belépés ingyenes | BGM

Regisztráció szükségé: cseko.valeria@oszmi.hu

BAJOR FILMKLUB

SOK HŰHÓ EMMIÉRT Az 1940-ben készült film főszerepében Szelezky Zita és Jávor Pál.

április 17. – 16 óra | Belépő: 1500 Ft | BGM

Az **ÉV MÚZEUMA** elismerést évente ítéli oda a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület.

A SÖTÉTBEN LÁTÓ TÜNDÉR

A BABITS MIHÁLY SZÍNHÁZ ELŐADÁSA – gyerekek 5 éves kortól. Játssza: Kéner Gabriella
április 18. – 11 óra | Belépő: 1500 Ft | BGM

KI VOLTAM ÉN? KARÁDY!

A BABITS MIHÁLY SZÍNHÁZ zenés monodrámája Szemerédi Bernadett előadásában.
április 22. – 16 óra | Belépő: 1500 Ft | BGM

KORTÁRS DRÁMAÍRÓK

POZSGAI ZSOLT DRÁMAÍRÓT ismerhetik meg a beszélgetéssorozat eseményén.
április 30. – 16 óra | Belépő: 1500 Ft | BGM

A múzeumi belépővel a Bajor Gizi Színészmúzeum állandó és időszakos tárlatai egyaránt megtekinthetők.

További információk és részletes program: www.oszmi.hu | facebook.com/oszmibp

OSZMI: 1013 Budapest, Krisztina krt. 57. | BGM: 1124 Budapest, Stromfeld Aurél út 16.

VÁRJA KEDVES NÉZŐINKET A NEMZETI SZÍNHÁZ AJÁNDÉKBOLTJA, A CSORTOS GYULA AJÁNDÉKTÁR!

NYITVATARTÁS

A Csortos Gyula Ajándéktár már fél órával az előadás megkezdése előtt várja az érdeklődőket a Nemzeti Színház főbejárati szintjén.

HAVI MŰSOR

Nagyszínpad	1 Sze 15:00	Csiksomlyói passió	18. századi iskoladramák és Szőcs Géza Passiója alapján
Nagyszínpad	1 Sze 19:00	Csiksomlyói passió	18. századi iskoladramák és Szőcs Géza Passiója alapján
Gobbi Hilda Színpad	8 Sze 19:00	Macs kajáték	Örkény István
Gobbi Hilda Színpad	9 Cs 19:00	Fodrásznő	Szergej Medvegyev
Kaszás Attila Terem	9 Cs 15:00	Valaha madarak voltunk	Magyar Népmese Háza PREMIER
Nagyszínpad	10 P 19:00	III. Richárd – MITEM 1	William Shakespeare
Kaszás Attila Terem	11 Szo 15:00	Ők tudják, mi a szerelem	Hubay Miklós
Gobbi Hilda Színpad	12 V 19:00	Kőkerthben lilium	Berecz András ének- és mesemondó estje
Kaszás Attila Terem	12 V 11:00	Valaha madarak voltunk	Magyar Népmese Háza
Nagyszínpad	13 H 19:00	Gondolatalakok – MITEM 2	Valère Novarina
Kaszás Attila Terem	13 H 19:00	Szeretett szeretetnyelvünk	a Színház- és Fiművészeti Egyetem előadása
Nagyszínpad	14 K 19:00	Gondolatalakok – MITEM 2	Valère Novarina
Gobbi Hilda Színpad	14 K 19:00	Sztalker – MITEM 3	Avtandil Varszimasvili
Gobbi Hilda Színpad	15 Sze 19:00	Sajnálom – MITEM 4	Jan Fabre – Stella Höttler
Gobbi Hilda Színpad	16 Cs 19:00	A mi kis városunk	Thornton Wilder
Gobbi Hilda Színpad	17 P 19:00	A mi kis városunk – MITEM 5	Thornton Wilder
Nagyszínpad	18 Szo 15:00	Marxtökéje – MITEM 5	Karl Marx műve alapján
Gobbi Hilda Színpad	19 V 15:00	A mi kis városunk	Thornton Wilder
Nagyszínpad	20 H 15:00	Bánk bán	Katona József
Gobbi Hilda Színpad	20 H 19:00	Túlélő trallala (Hobológiai szeminárium)	Földes László Hobo
Gobbi Hilda Színpad	21 K 19:00	A helység kalapácsa	Petőfi Sándor
Nagyszínpad	22 Sze 19:00	Oidipusz és a próféták – MITEM 6	Szophoklész alapján Alexander Sekulov
Gobbi Hilda Színpad	23 Cs 11:00	Játssz velem! – MITEM 7	Oláh Tamás, Béres Márta, Andrej Bok
Gobbi Hilda Színpad	23 Cs 15:00	Játssz velem! – MITEM 7	Oláh Tamás, Béres Márta, Andrej Bok
Nagyszínpad	24 P 15:00	Candide – MITEM 5	Voltaire
Kaszás Attila Terem	24 P 19:00	Szívem királynője	Nichola McAuliff PREMIER
Kaszás Attila Terem	25 Szo 19:00	Szívem királynője – MITEM 5	Nichola McAuliff
Gobbi Hilda Színpad	26 V 19:00	A képzelt beteg – MITEM 8	Molière

A Játssz velem! 4, a Valaha madarak voltunk, a Madarak 8, az Oidipusz és a próféták, a Kanáripaprikás 12, a Fodrásznő, a III. Richárd, a Sztalker, a Stuart Mária, a Tarsius 14, a Revizor, a Candide, a Sajnálom, a Marxtökéje 16 éven felülieknek ajánlott!

Kísérőrendezvényeinkről az **49.** oldalon tájékozódhatnak. | A műsorváltoztatás jogát a színház fenntartja

2026. ÁPRILIS – MÁJUS

Kaszás Attila Terem	26 V	15:00	Szívem királynője Nichola McAuliff
Gobbi Hilda Színpad	27 H	19:00	Túlélő trallala (Hobológiai szeminárium) Földes László Hobo
Kaszás Attila Terem	27 H	19:00	Kanáripaprikás – MITEM 9 Miloš Radović
Nagyszínpad	28 K	19:00	Stuart Mária – MITEM 10 Robert Icke adaptációja Friedrich Schiller alapján
Kaszás Attila Terem	29 Sze	15:00	Madarak – MITEM 11 Bouke Oldenhof
Nagyszínpad	29 Sze	19:00	Marxtókéje Karl Marx műve alapján
Gobbi Hilda Színpad	30 Cs	19:00	Tarsius – MITEM 12 Lara Díez Quintanilla
Kaszás Attila Terem	30 Cs	19:00	Revizor Pebizop – MITEM 13 Gogol A revizor c. műve nyomán

MÁJUS

Kaszás Attila Terem	3 V	19:00	Revizor Pebizop – MITEM 13 Gogol A revizor c. műve nyomán
Gobbi Hilda Színpad	4 H	19:00	Amadeus – MITEM 14 Peter Shaffer
Gobbi Hilda Színpad	6 Sze	19:00	Lelkem kukoricája – MITEM 15 Anton Csehov
Nagyszínpad	7 Cs	19:00	Pinokkió, mi egy ember? – MITEM 16
Gobbi Hilda Színpad	8 P	19:00	Akvárium – MITEM 17 Nina Plavanjac
Nagyszínpad	9 Szo	15:00	Félbeszakadt dallam – MITEM 18 Sardar Tagirovsky, Leisan Faizeva
Nagyszínpad	9 Szo	20:00	Félbeszakadt dallam – MITEM 18 Sardar Tagirovsky, Leisan Faizeva
Gobbi Hilda Színpad	10 V	19:00	Meggyeskert – MITEM 19 Csehov műve alapján
Nagyszínpad	11 H	19:00	III. Richárd – MITEM 20 William Shakespeare

A MITEM-EN SZÍNPADRA LÉPŐ TÁRSULATOK (A BEMUTAKOZÁS SORRENDJÉBEN)

1 Szatmárnémeti Északi Színház | Románia • **2** Union des Contraires / La Colline – Théâtre National / TNP Villeurbanne | Franciaország, Párizs, Villeurbanne • **3** Liberty Színház | Georgia, Tbiliszi • **4** Troubleyn / Jan Fabre Társulat | Antwerpen, Belgium • **5** Nemzeti Színház | Magyarország, Budapest • **6** Plovdivi Drámai Színház | Bulgária • **7** Szabadkai Gyermekszínház | Szerbia, Szabadka • **8** Belgrádi Nemzeti Színház | Szerbia, Belgrád • **9** Feledi Project – Asterion Project | Magyarország, Budapest • **10** Ion Luca Caragiale Nemzeti Színház | Románia, Bukarest • **11** Pier 21 | Hollandia, Leeuwarden • **12** Katalán Nemzeti Színház / Teatres en Xarxa | Spanyolország, Barcelona • **13** Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház | Ukrajna, Beregszász • **14** N. I. Török Színház | Észak-Macedónia, Szkopje • **15** Galiaskar Kamal Állami Tatár Színház | Tatár Köztársaság (Oroszország), Kazany • **16** Teatro di Napoli / Interno5 | Olaszország, Nápoly • **17** Szabadkai Népszínház | Szerbia, Szabadka • **18** Tatár Drámai Színház | Tatár Köztársaság (Oroszország), Almetjevsk • **19** Witkacy Színház | Lengyelország, Zakopane • **20** Gesher Színház | Izrael, Tel-Aviv-Jaffa

VÁSÁROLJON ONLINE SZÍNHÁZJEGYET

A NEMZETI SZÍNHÁZ ELŐADÁSAIRA!

Szcenárium - MITEM English

Art Journal of the Hungarian National Theatre, Budapest • APRIL, 2026

One of the most significant events of this year's MITEM will be a professional programme aimed at preparing the establishment of a world organization bringing together national minority theatres. In this English-language issue, we report on the two conferences held last year that already served to prepare this major initiative. The idea of establishing a world organization bringing together national minority theatres first took shape in 2023, when the National Theatre in Budapest hosted the international Synergy World Theatre Festival, founded in Újvidék (Novi Sad) in 2017, as well as the Jelen/Lét Festival. In recent years, productions by minority theatres have also featured prominently in the programme of the Madách International Theatre Meeting (MITEM). In connection with this initiative, a roundtable discussion was held in May of last year, within the framework of MITEM 12, with the participation of representatives of the theatres concerned. This was followed, on 18 December 2025, by an online conference at which directors and staff members of ten national minority theatres from Europe and Asia were given the opportunity to speak. In this section of the issue, we publish the contributions of the participants in these two events held last year. Several of them came from theatres that had already staged productions in Budapest, while representatives of other companies which joined this process of mutual acquaintance only last year, also introduced themselves.

"I can say, based on decades of experience, that there are far more things that unite us than things that divide us. And if the political situation in the world at large is what it is today—constant tensions, a series of conflicts, and critical situations—then we, the people of culture, must pursue precisely the opposite path: we must do our utmost to unite, to reach out to one another, and to foster connections. (...) There are 13–14 minority theatres in Hungary, and they also receive public funding. I believe these theatres are capable of building bridges toward the culture of their respective mother countries." (*Attila Vidnyánszky*)

"The cultural minority problem is ambivalent: in my view, people have every right to determine their own way of life and their relationship to cultural heritage. At the same time, however, emphasizing differences over commonalities can easily spark new conflicts. Rather than creating new borders, it is far more productive to cultivate new friendships and to build bridges over geographical divides. In this sense, I believe, minority cultural institutions can become natural partners to one another—both through artistic exchange and mutual support. The National Theatre in Budapest has initiated such a dialogue, seeking to serve as a focal point for these initiatives, thanks to the MITEM festival and its associated programmes." (*Kirill Fokin*)

"Perhaps the greatest challenge for the newly established international association of minority theatres is determining the

CONTENT | "We Share One Planet" – **Sardar Tagirovsky** • "The Cultural Minority Problem Is Ambivalent" – **Kirill Fokin** • "We Must Seek Ways Toward One Another: The Possibility of Connection" – Report on the Conferences Convened to Prepare the Establishment of a World Organization of National Minority Theatres • "In Our Schools, Teaching the Mother Tongue Was Forbidden" – Miklós Hubay's Play *Silenced* • "...Survival Is Still the Priority!" – **Attila Vidnyánszky Jr.** • The Experience of Resonance from the Perspective of Theatre Anthropology – **Géza Pintér-Németh** • "It Is All the Same Hand" (In Memoriam Robert Wilson) – **Maria Shevtsova** • The Spoken Word Writes in the Air – Essay by **Trina Mounier** about **Valère Novarina**

extent to which we can transcend the atavistic belief that "minority" implies diminished value. The Synergy Festival, now in its eighth year, has demonstrated the opposite. It has shown that ethnic and linguistic minorities can engage in dialogue with the majority society as equals through their high-quality theatre, mutually enriching one another. This is not about so-called minor cultural expressions of the minority; rather, it underscores that the cultural achievements of a minority can also enrich the culture of the majority. As a theatre practitioner from Vojvodina, I understand this firsthand, and I believe this vital point is evident to all here." (*Erő Verebes*)

szcenárium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

Találd meg az inspirációd!

Ma este színház. Holnap új kalandok.

SKODA

A megadott értékek a típusjóváhagyás során rögzített, gyári felszereltséggel kerültek megállapításra, és a hirdetés feladásának időpontjában érvényesek. A nevezett értékek nem egyes járművekre vonatkoznak, nem részei a tájékoztatónak, hanem a különböző jármű típusok összehasonlítására szolgálnak, a 715/2007/EK rendelet jelenleg érvényes előírásainak megfelelően. Ezen értékeket egyes többletfelszereltségek, tartozékok, valamint a vezetői szokások és egyéb, nem technikai jellegű jellemzők (pl. környezeti feltételek) is befolyásolják. Részletes tájékoztatásért és ajánlatért forduljon Škoda márkakereskedéseinkhez!

A Škoda Scala modellek kombinált üzemanyag-fogyasztása: 5,1 - 6,32 l/100 km, CO₂-kibocsátása: 116 - 142 g/km

A Nemzeti Magazin
az interneten:
www.nemzetisinhaz.hu

Jelenet a bukaresti Nemzeti Színház MITEM-en látható Stuart Mária című előadásából | fotó: Florin Ghioca

A 13 MITEM ELŐADÁSAI | Shakespeare: **III. RICHÁRD** (Szatmárnémeti) | Novarina: **GONDOLATALAKOK** (Párizs) | Varszimasvili: **SZTALKER** (Tbiliszi) | Fabre & Höttler: **SAJNÁLOM** (Antwerpen) | Wilder: **A MI KIS VÁROSUNK** (Budapest) | Karl Marx műve alapján: **MARXTÖKÉJE** (Budapest) | Szekulov: **OIDIPUSZ ÉS A PRÓFÉTÁK** (Plovdiv) | Oláh–Béres–Boka: **JÁTSSZ VELEM!** (Szabadka) | Voltaire nyomán: **DAVID JAKOVLEVIC: CANDIDE VAGY A RADIKÁLIS OPTIMIZMUS** (Budapest) | McAuliffe: **SZÍVEM KIRÁLYNŐJE** (Budapest) | Molière: **A KÉPZELT BETEG** (Belgrád) | Radović: **KANÁRIPAPRIKÁS** (Budapest) | Schiller alapján: **STUART MÁRIA** (Bukarest) | Oldenhof: **MADARAK** (Leeuwarden) | Quintanilla: **TARSIVS** (Barcelona) | Gogol nyomán: **REVIZOR PEBIZOP** (Beregszász) | Shaffer: **AMADEUS** (Szkopje) | Csehov nyomán: **LELKEM KUKORICÁJA** (Kazany) | Collodi nyomán: **PINOKKIÓ, MI EGY EMBER?** (Nápoly) | Plavanjac: **AKVÁRIUM** (Szabadka) | Tagirovsky–Faizeva: **FÉLBESZAKADT DALLAM** (Almetyevszk) | Csehov nyomán: **MEGGYESKERT** (Zakopane) | Shakespeare: **III. RICHÁRD** (Tel-Aviv)